



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Tâcieni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΕΚΦΟΒΙΣΜΟΥ: ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΒΙΑΣ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ ΤΗΣ ΕΕ

Οδηγός για Εκπαιδευτικούς





**CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI**



**Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi**



kmop



**Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA**

Πίνακας περιεχομένων

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ	2
Πρακτικός οδηγός για σχολεία στην ΕΕ που βασίζεται σε ερευνητικά δεδομένα.....	2
ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ.....	2
1.1 Το Ευρωπαϊκό Έργο SABE	3
1.2 Ενσωμάτωση της Παιχνιδοποιημένης Πλατφόρμας στη Διδασκαλία	7
ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ (ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ).....	8
2.1. Πώς να χρησιμοποιήσετε την Πλατφόρμα.....	8
2.2 Επιλογή Σεναρίου.....	14
ΣΕΝΑΡΙΟ 1ο: «Οι προσβολές δεν είναι αστείο».....	16
ΣΕΝΑΡΙΟ 2ο: «Αντιμετώπιση της Σωματικής Βίας και των Διακρίσεων»	23
ΣΕΝΑΡΙΟ 3ο: «Περιστατικό στον Διάδρομο»	32
ΣΕΝΑΡΙΟ 4ο: «Κύκνος ή Ασχημόπαπο;»	38
ΣΕΝΑΡΙΟ 5ο «Ομαδική Συνομιλία & Meme»	43
ΣΕΝΑΡΙΟ 6ο: «Όταν τα Λόγια στο Διαδίκτυο Πληγώνουν: Η Ιστορία της Άρι» (Πλαίσιο Üsküdar MEM).....	53
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ/- ΤΡΙΕΣ	62
ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ	62
3.1 Ημερολόγιο αναστοχασμού για το σενάριο (Καταγραφή γνώσεων και συναισθημάτων).....	62
3.2 Η Προσωπική Κάρτα Παρέμβασης.....	64
ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ.....	64
4.1 Κουίζ ανακεφαλαίωσης.....	64
ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ	66
5.1 Το Πλαίσιο Επικοινωνίας της Καμηλοπάρδαλης (Εργαλείο Συμπεριληπτικής Επικοινωνίας).....	66
5.2 Το Πρωτόκολλο Ψηφιακού Αποτυπώματος (Στρατηγική Αντιμετώπισης του Διαδικτυακού Εκφοβισμού).....	68
ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ.....	68



**Co-funded by
the European Union**

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΓΙΑ ΤΑ ΠΑΙΧΝΙΔΟΠΟΙΗΜΕΝΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Πρακτικός οδηγός για σχολεία στην ΕΕ που βασίζεται σε ερευνητικά δεδομένα

ΕΝΟΤΗΤΑ 1: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ

Ο σχολικός εκφοβισμός δεν αποτελεί μια μεμονωμένη αλληλεπίδραση μεταξύ ενός/μιας μαθητή/-τριας που εκδηλώνει επιθετική συμπεριφορά και ενός/μιας ευάλωτου/-της μαθητή/-τριας που γίνεται στόχος. Αντίθετα, η κακοποιητική συμπεριφορά μεταξύ συμμαθητών/-τριών είναι ένα σύνθετο κοινωνικό και συστημικό φαινόμενο, το οποίο συντηρείται από τη συλλογική δυναμική της τάξης.

Όταν ένα περιστατικό συμβαίνει στον διάδρομο, στην τάξη ή σε μια συνομιλία στο διαδίκτυο, η συνέχιση, η κλιμάκωση ή η επίλυση του συγκεκριμένου προβλήματος εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τη στάση των συμμαθητών/-τριών που το παρακολουθούν. Το πλαίσιο ευρωπαϊκού έργου SABE, αντί να βασίζεται σε παρωχημένα και επιφανειακά πειθαρχικά μέτρα που αντιμετωπίζουν μεμονωμένες εκδηλώσεις του προβλήματος, εστιάζει στις βαθύτερες ψυχοκοινωνικές δυναμικές της ομάδας, οι οποίες ευνοούν την ανάπτυξη και τη διαίωνιση της κακοποιητικής συμπεριφοράς μεταξύ συμμαθητών/-τριών.

1.1 Το Ευρωπαϊκό Έργο SABE

Το ευρωπαϊκό έργο SABE (Strengthening Anti-Bullying Efforts – Ενίσχυση των Προσπαθειών Κατά του Εκφοβισμού) αποτελεί μια καινοτόμο ευρωπαϊκή πρωτοβουλία που αποσκοπεί στην αντιμετώπιση της διαρκώς μεταβαλλόμενης και πολυδιάστατης φύσης του εκφοβισμού, τόσο εντός όσο και εκτός διαδικτύου, στα σύγχρονα σχολικά συστήματα. Απευθύνεται σε μαθητές/-τριες ηλικίας 7–16 ετών και δεν εστιάζει σε παρωχημένες, επιφανειακές πειθαρχικές πρακτικές που περιορίζονται στην τιμωρία μεμονωμένων εκδηλώσεων ανάρμοστης συμπεριφοράς. Αντιθέτως, εστιάζει στις σύνθετες κοινωνικές και συστημικές σχέσεις που διαμορφώνονται μεταξύ των μαθητών/-τριών και δημιουργούν



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

πρόσφορο έδαφος για την εκδήλωση και τη διαιώνιση του αποκλεισμού και της κακοποιητικής συμπεριφοράς στις τάξεις, στους διαδρόμους και στο διαδίκτυο.

Στον πυρήνα του έργου βρίσκεται η **Πλατφόρμα Παιχνιδοποιημένης Μάθησης SABE**, η οποία μετατρέπει τα διλήμματα εκφοβισμού από την πραγματική ζωή σε διαδραστικά ψηφιακά παιχνίδια που βασίζονται σε ιστορίες. Το έργο προσφέρει ένα υποστηρικτικό και ασφαλές ψηφιακό περιβάλλον στο οποίο οι μαθητές/-τριες μπορούν να διερευνούν τις άμεσες συνέπειες των επιλογών τους χωρίς να εκτίθενται σε πραγματικό κίνδυνο. Μέσω αυτού του παιχνιδοποιημένου παιδαγωγικού πλαισίου, η πρωτοβουλία SABE καλλιεργεί ενεργά την ενσυναίσθηση, αναδεικνύει τη διαφορετικότητα, ενδυναμώνει τη «σιωπηλή πλειοψηφία» με στρατηγικές ασφαλούς παρέμβασης και την ενθαρρύνει να αναλάβει τον ρόλο του/της ενεργού/-γής υπερασπιστή/-στριας. Παράλληλα, προάγει μια συνεργατική σχολική κουλτούρα με σταθερό και μακροπρόθεσμο προσανατολισμό στην πρόληψη και την αντιμετώπιση του εκφοβισμού σε όλες τις εκφάνσεις.

Μέσω μιας ολιστικής και παιχνιδοποιημένης παιδαγωγικής προσέγγισης, η πλατφόρμα στοχεύει:

- Να καλλιεργήσει την ενσυναίσθηση, τη συμπερίληψη και τη στάση του/της ενεργού/-γής υπερασπιστή/-στριας.
- Να εφοδιάσει τους/τις μαθητές/-τριες με διαδραστικούς μηχανισμούς επίλυσης προβλημάτων, ώστε να αναγνωρίζουν, να προλαμβάνουν και να αντιμετωπίζουν σύγχρονες μορφές βίας και αποκλεισμού.
- Να προσφέρει ένα υποστηρικτικό και ασφαλές ψηφιακό περιβάλλον στο οποίο οι μαθητές/-τριες μπορούν να διερευνούν τις συνέπειες των επιλογών τους χωρίς να εκτίθενται σε πραγματικό κίνδυνο.
-



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Το έργο περιλαμβάνει επτά (7) βασικές θεωρητικές και διαδραστικές ενότητες. Καθεμία επικεντρώνεται σε μια κρίσιμη διάσταση της πρόληψης του εκφοβισμού, της διαμόρφωσης του χαρακτήρα και της ψηφιακής πολιτειότητας. (Για περισσότερες πληροφορίες, κάντε κλικ [εδώ](#)).

Ενότητα 1: Κατανόηση εκφοβισμού

- **Περιεχόμενο:** Ορισμός, μύθοι και μορφές εκφοβισμού, μέσα από ποικίλα σενάρια προσαρμοσμένα σε κάθε ηλικιακή ομάδα.
- **Έμφαση στη συμπερίληψη:** Εντοπισμός των παραγόντων που καθιστούν ορισμένες ομάδες πιο ευάλωτες μέσα από παραδείγματα που προάγουν την κοινωνική συμπερίληψη.
- **Στρατηγική:** Προσέγγιση που αφορά ολόκληρη τη σχολική κοινότητα και περιλαμβάνει συγκεκριμένα πρωτόκολλα αναφοράς περιστατικών και εκστρατείες ευαισθητοποίησης.

Ενότητα 2: Αίτια και αντιμετώπιση

- **Περιεχόμενο:** Καλλιέργεια της ενσυναίσθησης μέσα από στοχευμένα παιχνίδια ρόλων και συζητήσεις στο πλαίσιο της Κοινωνικής και Συναισθηματικής Μάθησης (SEL), προσαρμοσμένες σε κάθε ηλικιακή ομάδα.
- **Έμφαση στη συμπερίληψη:** Επιδίωξη της αποκαταστατικής δικαιοσύνης και της συμφιλίωσης στην κοινότητα αντί της αποκλειστικής εφαρμογής τιμωρητικών μέτρων.
- **Στρατηγική:** Πλαίσια αυτοφροντίδας και στρατηγικές διαχείρισης για εκπαιδευτικούς που αντιμετωπίζουν εργασιακό άγχος.

Ενότητα 3: Έγκαιρη παρέμβαση και υποστήριξη

- **Περιεχόμενο:** Προσαρμοσμένα, πρακτικά παραδείγματα παρέμβασης για διαφορετικές ηλικιακές ομάδες και μέσα επικοινωνίας.
- **Εστίαση στη συμπερίληψη:** Εξειδικευμένα πρωτόκολλα συμβουλευτικής υποστήριξης που ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ψυχολογικές ανάγκες των διαφόρων ομάδων-στόχων.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- **Στρατηγική:** Ενίσχυση της σχολικής κοινότητας μέσω της δημιουργίας συμμαχιών μεταξύ εκπαιδευτικών και της συνεργασίας με ειδικούς.

Ενότητα 4: Ενσωμάτωση του υλικού στο πρόγραμμα μαθημάτων

- **Περιεχόμενο:** Ένταξη θεμάτων που αφορούν την καταπολέμηση του εκφοβισμού, την ενσυναίσθηση και τον σεβασμό στη διδασκαλία των γλωσσών, των φυσικών επιστημών, των τεχνών και της φυσικής αγωγής.
- **Έμφαση στη συμπερίληψη:** Δραστηριότητες στην τάξη και το σχολείο που προάγουν ενεργά τη διαφορετικότητα, την ισότητα και τη μη βία.
- **Στρατηγική:** Αντιμετώπιση δεοντολογικών ζητημάτων, ορίων ψηφιακής ασφάλειας και αφανών κινδύνων σε διαδικτυακά παιχνίδια και πλατφόρμες.

Ενότητα 5: Συνεργασία με τους γονείς

- **Περιεχόμενο:** Τρόποι επικοινωνίας με τους γονείς προσαρμοσμένοι στην ηλικία των μαθητών/-τριών, συνεργατικά εργαστήρια και οργανωμένες συναντήσεις.
- **Έμφαση στη συμπερίληψη:** Στοχευμένοι οδηγοί συζήτησης προσαρμοσμένοι στις ανάγκες μαθητών/-τριών ή μαθητών/-τριών που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση.
- **Στρατηγική:** Διαρκής συμμετοχή των γονέων και προγραμματισμένες συναντήσεις παρακολούθησης μετά τη διερεύνηση ενός περιστατικού, ώστε να επιτευχθεί βιώσιμη και μακροπρόθεσμη αλλαγή.

Ενότητα 6: Αντιμετώπιση του διαδικτυακού εκφοβισμού

- **Περιεχόμενο:** Προληπτική εκπαίδευση στον ψηφιακό γραμματισμό, το ψηφιακό αποτύπωμα και τις διαδικτυακές απειλές, προσαρμοσμένη ανά ηλικιακή ομάδα.
- **Έμφαση στη συμπερίληψη:** Διερεύνηση, παρακολούθηση και ασφαλής τεκμηρίωση περιστατικών διαδικτυακής παρενόχλησης χωρίς να επιτείνεται η βλάβη.
- **Στρατηγική:** Διαχείριση των αυστηρών νομικών περιορισμών και των ζητημάτων προστασίας της ιδιωτικότητας των μαθητών/-τριών, καθώς και παροχή εξειδικευμένης συμβουλευτικής υποστήριξης για το ψηφιακό περιβάλλον.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleani
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Ενότητα 7: Δημιουργία ασφαλούς σχολικού περιβάλλοντος

- **Περιεχόμενο:** Δημιουργία εκστρατειών ευαισθητοποίησης με ευρεία προβολή και ασφαλών μηχανισμών αναφοράς περιστατικών, ειδικά προσαρμοσμένων στις ανάγκες διαφορετικών ηλικιακών ομάδων.
- **Έμφαση στη συμπερίληψη:** Συνεχής βελτίωση των πολιτικών, ώστε να ανταποκρίνονται στις μεταβαλλόμενες ανάγκες διαφορετικών ομάδων μαθητών/-τριών.
- **Στρατηγική:** Αξιολόγηση του αντικτύπου μέσω της παρακολούθησης των αποτελεσμάτων των παρεμβάσεων στο πλαίσιο συστηματικών ετήσιων αξιολογήσεων του σχολείου.

1.2 Ενσωμάτωση της Παιχνιδοποιημένης Πλατφόρμας στη Διδασκαλία

Πριν την ανάπτυξη της πλατφόρμας, οι εταίροι πραγματοποίησαν δια ζώσης πιλοτικές συνεδρίες σε σχολεία των περιοχών τους. Στόχος ήταν να δοκιμαστούν τα όρια της διαδραστικής λειτουργίας, οι διάλογοι και ο συναισθηματικός αντίκτυπος των ιστοριών. Οι δοκιμές αυτές διασφάλισαν ότι, πριν από την ψηφιοποίηση του αναλυτικού προγράμματος, το εκπαιδευτικό περιεχόμενο αποτύπωνε αποτελεσματικά τη δυναμική της τάξης και ανταποκρινόταν στις ανάγκες των ηλικιακών ομάδων-στόχων (7–16 ετών). Η πλατφόρμα SABE περιλαμβάνει **έξι (6) διαδραστικές ιστορίες**, χωρισμένες ανά ηλικιακή ομάδα και επίπεδο δυσκολίας. Μετά την επιτυχή πιλοτική δοκιμή στα σχολεία, τα έξι σενάρια μετατράπηκαν από κείμενα και παιχνίδια ρόλων σε μια δυναμική ψηφιακή εφαρμογή. Τα σχολικά σενάρια ενσωματώθηκαν σε μια διαδραστική μηχανή αφήγησης στην οποία οι επιλογές του/της χρήστη/-στριας οδηγούν σε διαφορετικές εξελίξεις της ιστορίας.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Για να μεγιστοποιηθεί η αποτελεσματικότητα της πλατφόρμας, οι εκπαιδευτικοί θα πρέπει να ακολουθούν ένα δομημένο μοντέλο υλοποίησης τριών (3) σταδίων:

1ο στάδιο: Ενημέρωση πριν από το παιχνίδι (10–15 λεπτά)

- **Στόχος:** Προετοιμασία του κατάλληλου πλαισίου και αναγνώριση των προηγούμενων γνώσεων των μαθητών/-τριών.
- **Δράση:** Παρουσιάστε το θέμα της συγκεκριμένης ενότητας (π.χ. διαδικτυακός εκφοβισμός). Επαναλάβετε τη βασική ορολογία και καθορίστε με σαφήνεια τους κανόνες για τη διασφάλιση του σεβασμού κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού.

2ο Στάδιο: Ενεργή συμμετοχή στο παιχνίδι και πλοήγηση στο σενάριο (20–25 λεπτά)

- **Στόχος:** Βιωματική μάθηση μέσω της εμπάνθυνσης.
- **Δράση:** Οι μαθητές/-τριες πλοηγούνται στην ηλεκτρονική πλατφόρμα ατομικά ή σε μικρές ομάδες. Έρχονται αντιμέτωποι/-πες με πραγματικά διλήμματα, αναλύουν τις οπτικές γωνίες διαφορετικών χαρακτήρων και παρατηρούν τις άμεσες συνέπειες των πράξεών τους μέσα σε ένα ασφαλές ψηφιακό οικοσύστημα.

3ο Στάδιο: Καθοδηγούμενη συζήτηση αποτίμησης και αναστοχασμός (15–20 λεπτά)

- **Στόχος:** Σύνδεση της ψηφιακής εμπειρίας του παιχνιδιού με την αλλαγή της συμπεριφοράς στην πραγματική ζωή.
- **Δράση:** Συντονίστε μια ανοικτή συζήτηση στην τάξη χρησιμοποιώντας στοχευμένες ερωτήσεις αναστοχασμού.

Μετά από κάθε παιχνιδοποιημένο σενάριο, το παρόν εγχειρίδιο παρέχει ολοκληρωμένο εκπαιδευτικό υλικό για μία **πρόσθετη διδακτική ώρα**. Η ώρα αυτή είναι προαιρετική και απευθύνεται σε εκπαιδευτικούς που επιθυμούν να διαθέσουν περισσότερο χρόνο για τη διεξοδική επεξεργασία των θεμάτων του σεναρίου. Περιλαμβάνει διαδραστική ομαδική εργασία, ασκήσεις ανάπτυξης δεξιοτήτων και δραστηριότητες που επικεντρώνονται στη σχολική κοινότητα.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



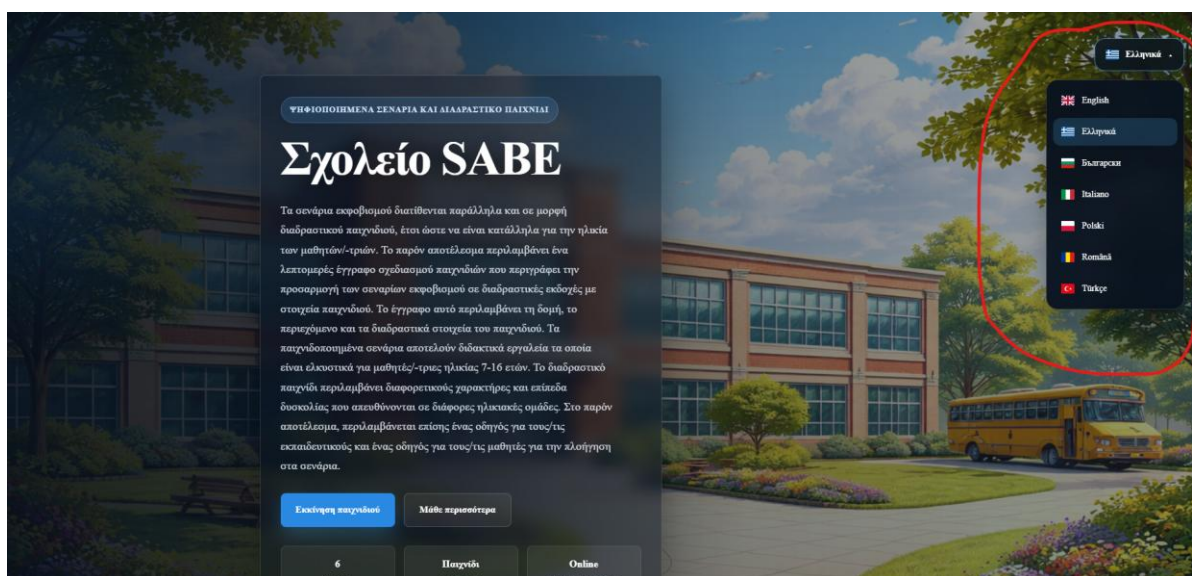
Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΕΝΟΤΗΤΑ 2: ΣΕΝΑΡΙΑ ΚΑΙ ΣΧΕΔΙΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ (ΑΝΑΛΥΤΙΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ)

2.1. Πώς να χρησιμοποιήσετε την Πλατφόρμα

Καλώς ήρθατε στον πρακτικό οδηγό πλοήγησης στην **Ψηφιακή Πλατφόρμα SABE**

(<https://platform.sabe-anti-bullying.eu/el/archiki-selida/>).



Η εν λόγω **πλατφόρμα** σας επιτρέπει να αλλάζετε εύκολα τη γλώσσα χρήσης (π.χ. από αγγλικά σε ελληνικά) ανάλογα με τις ανάγκες της τάξης σας. Αναζητήστε στην επάνω δεξιά γωνία ή στο κεντρικό τμήμα της αρχικής οθόνης τα κουμπιά επιλογής γλώσσας ή τα εικονίδια με τις σημαίες των χωρών-εταίρων. Κάντε κλικ στη συντομογραφία της γλώσσας ή στη σημαία που αντιστοιχεί στη γλώσσα που θέλετε να χρησιμοποιήσετε στην τάξη σας.

Η αφετηρία σας είναι η κεντρική σελίδα υποδοχής. Η σελίδα προσφέρει δύο διαφορετικές διαδρομές ανάλογα με τον στόχο σας.

Ακολουθήστε τις παρακάτω οδηγίες για να ξεκινήσετε:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop

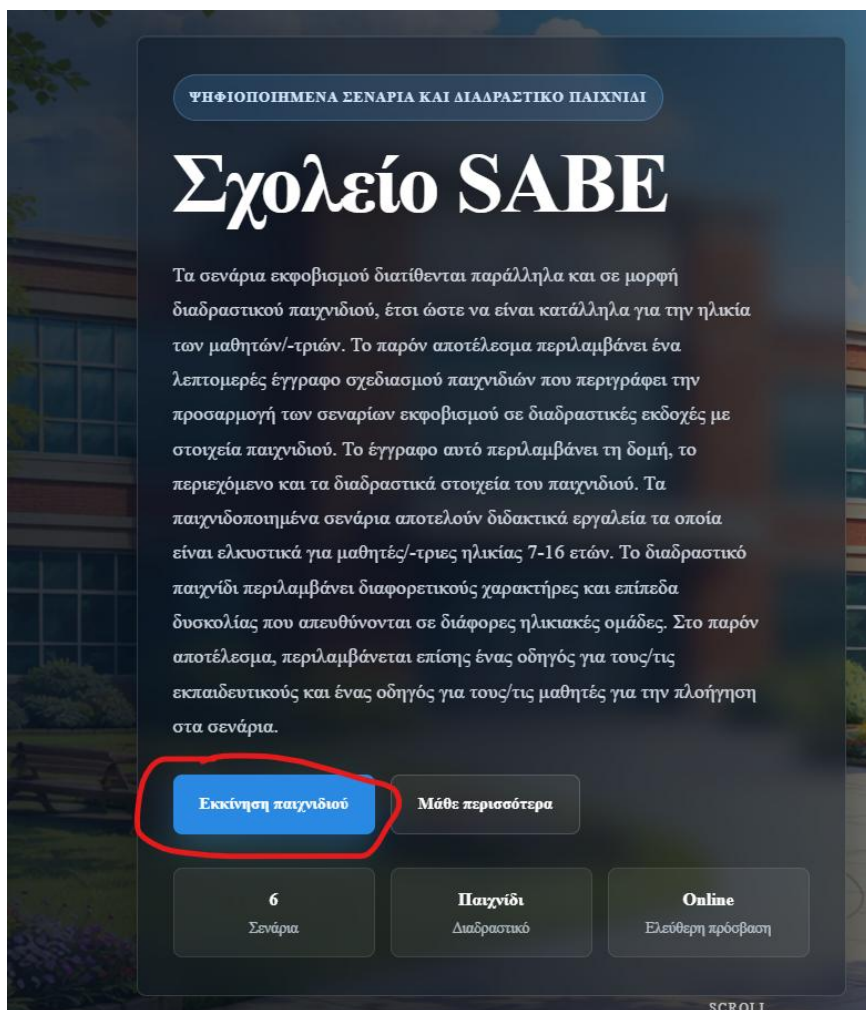


Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΕΠΙΛΕΞΤΕ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟ: ΤΑ ΔΥΟ ΚΟΥΜΠΙΑ ΠΛΟΗΓΗΣΗΣ

Όταν ανοίξετε για πρώτη φορά την πλατφόρμα, θα δείτε δύο εμφανή κουμπιά στην οθόνη.

Επιλέξτε εκείνο που αντιστοιχεί στον στόχο σας:



1η ΕΠΙΛΟΓΗ: Κάντε κλικ στο κουμπί «Εκκίνηση παιχνιδιού» για να πλοηγηθείτε στα διαδραστικά σενάρια.

Αν θέλετε να ξεκινήσετε ένα σενάριο, να υλοποιήσετε ένα εργαστήριο για μαθητές/-τριες ή να εξασκηθείτε σε δεξιότητες παρέμβασης μεταξύ συμμαθητών/-τριών, **κάντε κλικ στο κουμπί «Εκκίνηση παιχνιδιού».**



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



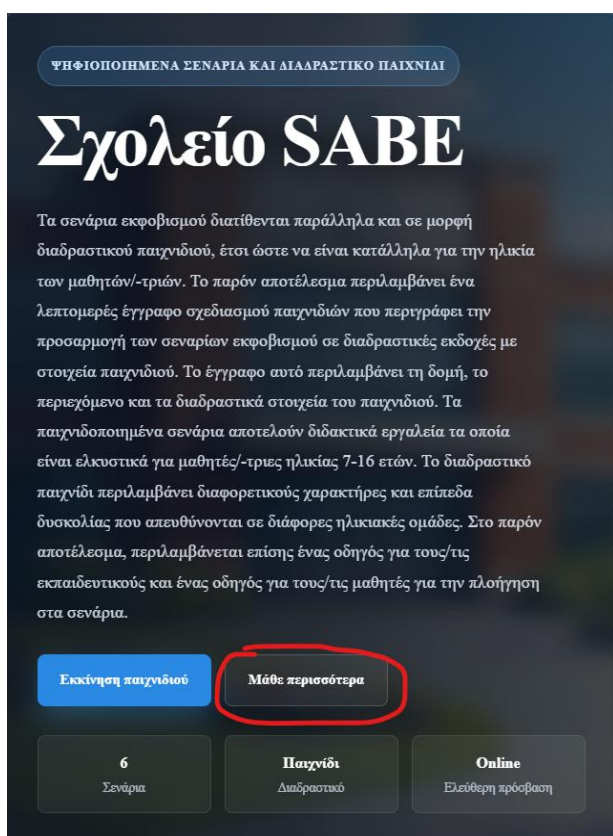
Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- ☐ **Τι θα συμβεί αμέσως μετά:** Η πλατφόρμα θα φορτώσει την κύρια εφαρμογή των ιστοριών (story.html).
- ☐ **Τι θα δείτε:** Θα ανοίξει ο κατάλογος των διαδραστικών ιστοριών που περιλαμβάνει τα **έξι σενάρια**. Μπορείτε να επιλέξετε μια ιστορία, να παρακολουθήσετε την εξέλιξη των συγκρούσεων μεταξύ συμμαθητών/-τριών, να πάρετε αποφάσεις σε κρίσιμα σημεία και να διαπιστώσετε πώς οι επιλογές σας επηρεάζουν άμεσα τη συναισθηματική ασφάλεια των χαρακτήρων.

2η ΕΠΙΛΟΓΗ: Κάντε κλικ στο κουμπί «Μάθε περισσότερα» για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το έργο.



Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά τη δομή του έργου, **κάντε κλικ στο κουμπί «Μάθε περισσότερα»**.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- **Τι θα συμβεί στη συνέχεια:** Θα μεταβείτε στην κεντρική πύλη πληροφοριών του έργου SABE.
- **Τι θα δείτε:** Η πύλη περιλαμβάνει αναλυτικές πληροφορίες για το υπόβαθρο και τη μεθοδολογία του έργου. Μπορείτε επίσης να ενημερωθείτε για τους εταίρους της κοινοπραξίας.

Καθώς μετακινείστε προς τα κάτω στη σελίδα, θα δείτε τα κουμπιά αξιολόγησης.

Αξιολόγηση της Αποτελεσματικότητας του Διαδραστικού Παιχνιδιού

Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών

Αξιολόγηση Μαθητών

Ο σχετικός σύνδεσμος οδηγεί απευθείας στη σύντομη φόρμα ανατροφοδότησης, την οποία θα συμπληρώσετε αφού ολοκληρώσετε το παιχνίδι.

Αν συνεχίσετε προς τα κάτω, θα βρείτε τον οδηγό καθηγητή/-τριας και τον οδηγό μαθητή/-τριας.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΟΔΗΓΟΣ 01

Οδηγός καθηγητή/-τριας

Οδηγίες, συμβουλές και στρατηγικές για τη χρήση του παιχνιδιού ως εκπαιδευτικού εργαλείου στην τάξη. Ο οδηγός περιλαμβάνει επίσης πρόσθετο υλικό για να βοηθήσει τους εκπαιδευτικούς να διευκολύνουν συζητήσεις και τη μάθηση με βάση τα σενάρια του παιχνιδιού.

Κατέβασμα

ΟΔΗΓΟΣ 02

Οδηγός μαθητή/-τριας

Ένας σύντομος οδηγός βήμα προς βήμα για τους μαθητές σχετικά με το πώς να παίζουν και να αλληλεπιδρούν με το παιχνίδι. Ο οδηγός παρέχει επίσης επιπλέον εκπαιδευτικούς πόρους που συμπληρώνουν το περιεχόμενο του παιχνιδιού.

Κατέβασμα

2.2 Επιλογή Σεναρίου

Μόλις κάνετε κλικ στο κουμπί “Έκκίνηση παιχνιδιού”, η πλατφόρμα θα εμφανίσει αρχικά μια οθόνη που παρουσιάζει την θεματική πριν περάσετε στα διαδραστικά σενάρια.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Για να ξεκινήσετε, κάντε κλικ στο μεγάλο κουμπί «Εξερεύνησε τις ιστορίες» που εμφανίζεται στο κέντρο της οθόνης.
- Αυτό το κουμπί ανοίγει τις πόρτες του εικονικού σχολείου και σας μεταφέρει απευθείας στον κεντρικό κόμβο των αποστολών.



- Στην σελίδα που θα μεταφερθείτε, κοιτάζτε στο κάτω αριστερά μέρος της σελίδας. Κάντε κλικ στο **εικονίδιο του ήχου**. Η μουσική υπόκρουση θα διακοπεί αμέσως, ώστε να μπορέσετε να παρουσιάσετε με σαφήνεια τους στόχους του μαθήματος.
- **Μετρητής προόδου (κάτω δεξιά):** Στην κάτω δεξιά γωνία της οθόνης υπάρχει ένας μετρητής, ο οποίος σας βοηθά να παρακολουθείτε την πρόοδό σας. Όταν ξεκινάτε, εμφανίζει 0/6. Κάθε φορά που ολοκληρώνετε ένα από τα έξι σενάρια, ενημερώνεται αυτόματα, για παράδειγμα σε 1/6, έπειτα σε 2/6 και ούτω καθεξής.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Târleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Ακολουθήστε τις παρακάτω οδηγίες για να περιηγηθείτε στη σελίδα και να ξεκινήσετε το μάθημα:

- Πριν κάνετε κλικ στο εικονίδιο με το βελάκι για να ανοίξετε τα σενάρια, διαβάστε το κείμενο καλωσορίσματος. Η σελίδα θέτει ένα θεμελιώδες ερώτημα.
- Παραμείνετε σε αυτή την οθόνη και ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να μην κάνουν ακόμη κλικ στο κουμπί «Επόμενο».
- Στη συνέχεια, προτρέψτε τους/τες να διαβάσουν την ερώτηση ή να γράψουν σε ένα πρόχειρο χαρτί την απάντηση σε μία (1) πρόταση.
- Χρησιμοποιήστε την ερώτηση ως σημείο αναφοράς. Υπενθυμίστε στην τάξη ότι κάθε επιλογή που θα κάνει στις ενότητες του παιχνιδιού αποτελεί απάντηση στο συγκεκριμένο ερώτημα.
- Μόλις το συζητήσετε εν συντομία, ζητήστε από όλους/-λες να κάνουν κλικ στο κουμπί με το βελάκι για να ξεκινήσουν το σενάριο.

Τα έξι (6) σενάρια που ακολουθούν έχουν σχεδιαστεί ώστε να υλοποιούνται σε μία (1) διδακτική ώρα. Μετά μπορείτε να αφιερώσετε μια δεύτερη ώρα με διευρυμένες δραστηριότητες. Στην πρόσθετη αυτή ώρα, μπορείτε να διαθέσετε περισσότερο χρόνο για την επεξεργασία των θεμάτων του σεναρίου στην τάξη. Περιλαμβάνει πιο σύνθετα παιχνίδια ρόλων, εξάσκηση στη Μη Βίαιη Επικοινωνία (Non-Violent Communication – NVC) και συνεργατική εκπόνηση εργασιών. Τα σχέδια μαθήματος αντιστοιχούν στα ψηφιακά σενάρια που φιλοξενούνται στην πλατφόρμα του έργου SABE.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΣΕΝΑΡΙΟ 1ο: «Οι προσβολές δεν είναι αστείο»

- **Ομάδα-Στόχος:** Ηλικίες 7–12 ετών (Δημοτικό έως τις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου)
- **Θέματα:** Λεκτική παρενόχληση, επίκληση της «πλάκας» ως δικαιολογία, πίεση για κοινωνική συμμόρφωση

1η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Ανάλυση και συμμετοχή στην πλατφόρμα

- **00:00 – 00:10 | 1ο Βήμα: Η μεταφορά της τσαλακωμένης καρδιάς.**

**Οδηγίες:* Μοιράστε σε κάθε μαθητή/-τρια ένα καθαρό, ατσαλάκωτο φύλλο χαρτιού μεγέθους A4. Σταθείτε μπροστά στην τάξη και διαβάστε μεγαλόφωνα μια σειρά συνηθισμένων λεκτικών προσβολών που συχνά παρουσιάζονται ως αθώα αστεία, όπως: «Ει, χαμένε», «Γυαλάκια» ή «Ωραίο κούρεμα! Μόνος σου κουρεύτηκες;». Κάθε φορά που διαβάζετε μια προσβολή, ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να τσαλακώνουν όλο και περισσότερο το χαρτί τους, ώσπου να σχηματιστεί μια μπάλα. Όταν το χαρτί έχει τσαλακωθεί εντελώς, ζητήστε τους να το ισιώσουν όσο καλύτερα μπορούν, ώστε να επανέλθει στην αρχική του κατάσταση. Δείξτε τις πτυχώσεις που εξακολουθούν να φαίνονται και πείτε: «Αυτές οι πτυχώσεις συμβολίζουν τα ψυχολογικά σημάδια που μπορεί να αφήσουν τα προσβλητικά λόγια σε έναν/μία συμμαθητή/-ριά σας. Ένα απλό “πλάκα έκανα” ή μια συγγνώμη δεν μπορεί να τα σβήσει».

- **00:10 – 00:25 | 2ο Βήμα: Πλοήγηση στο Σενάριο.**

**Οδηγίες:* Ανοίξτε την πλατφόρμα και προβάλτε στην κεντρική οθόνη το σενάριο. Στη δεξιά σελίδα της διάταξης που θυμίζει βιβλίο, η πλατφόρμα παρουσιάζει ένα βασικό κείμενο κριτικής σκέψης: «Είναι απλώς ένα αστείο... ή μήπως όχι»; Σε αυτό το σενάριο θα διερευνήσετε πώς οι λέξεις μπορούν να πληγώσουν περισσότερο απ' όσο νομίζετε. Τι θα λέγατε αν κάποιος το παρακάνε;

Η παύση των 60 δευτερολέπτων: Μην αφήσετε τους/τις μαθητές/-τριες να προσπεράσουν αμέσως αυτή την οθόνη. Χρησιμοποιήστε την ερώτηση ως σύντομη εισαγωγική δραστηριότητα.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Βασικές έννοιες που πρέπει να τονιστούν: Ζητήστε από την τάξη να προσδιορίσει πότε σταματά το ακίνδυνο πείραγμα που διασκεδάζει και τις δύο πλευρές και πότε αρχίζει η στοχευμένη ψυχολογική βλάβη. Υπενθυμίστε τους ότι ένα σχόλιο παύει να είναι «αστείο» ακριβώς τη στιγμή που κάνει έναν/μία συμμαθητή/-τρια να αισθανθεί μειονεκτικά, απομονωμένος/-νη ή παγιδευμένος/-νη.

Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να μετακινήσουν το ποντίκι τους στην κάτω δεξιά γωνία της επιφάνειας εργασίας και να κάνουν κλικ στο κουμπί «**Εναρξη**».

(Κείμενο για τον/την εκπαιδευτικό – 3ο βήμα): «Αφήστε για λίγο τα ποντίκια, παρακαλώ! Κοιτάξτε τη σελίδα του σημειωματάριου στις οθόνες σας. Ας διαβάσουμε μαζί το κείμενο στα δεξιά: “Είναι απλώς ένα αστείο... ή μήπως όχι;”. Θα ήθελα δύο εθελοντές/-ντριες να πουν στην τάξη πώς καταλαβαίνουν ότι ένα σχόλιο έχει ξεπεράσει τα όρια και δεν είναι πλέον αστείο. [...] Ευχαριστώ. Τώρα μετακινήστε το ποντίκι προς τα κάτω και κάντε κλικ στο...»

Καθοδηγήστε την τάξη στην εισαγωγή της ιστορίας στην οποία οι συμμαθητές του Μαρκ τον κοροϊδεύουν για την εμφάνισή του. Όταν βεβαιωθείτε ότι οι μαθητές/-τριες έχουν αρχίσει να δείχνουν ενσυναίσθηση και ενδιαφέρον για την εξέλιξη της ιστορίας, συνεχίστε ως εξής:

(Κείμενο που θα διαβάσετε στην τάξη): «Αφήστε τα ποντίκια σας. Κοιτάξτε τη φράση που μόλις χρησιμοποίησε ο Τομ. Στοχοποιεί το στυλ του Μαρκ για να τον μειώσει. Γιατί πιστεύετε ότι κάποιος/-α αισθάνεται την ανάγκη να κάνει έναν/μία συμμαθητή/-ριά του να νιώσει άβολα, μόνο και μόνο για να φανεί ο/η ίδιος/-α ισχυρός; Τι προσπαθεί στην πραγματικότητα να πετύχει ο Τομ;»

- **00:25 – 00:40 | 3ο Βήμα: Ανάλυση σεναρίου και κατανομή ρόλων.**

**Οδηγίες:* Χωρίστε την τάξη σε μικρές ομάδες των 4 ατόμων. Μοιράστε ένα εκτυπωμένο αντίγραφο του διαλόγου της πλατφόρμας. Αναθέστε σε κάθε μαθητή/-τρια της ομάδας έναν συγκεκριμένο ρόλο: Μαρκ (θύμα), Τομ (θύτης), Τζέιμι (παθητικός μάρτυρας) και Μόργκαν (υπερασπιστής).



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Ζητήστε τους να διαβάσουν τη σκηνή στην τάξη. Θα πρέπει να εστιάσουν στον τρόπο με τον οποίο ο Τομ χρησιμοποιεί το χιούμορ για να δικαιολογήσει τη σκληρότητά του.

Τομ: (δείχνει και μιλά δυνατά) «Ουάου! Κοιτάξτε τα μαλλιά του Μαρκ! Είσαι σίγουρος ότι δεν είσαι σε λάθος τουαλέτα;»

(Μερικοί μαθητές γελάνε νευρικά, ο Μαρκ δείχνει να αισθάνεται άβολα.)

Μαρκ: (σιγανά, προσπαθεί να μην του δώσει σημασία) «Είναι απλώς τα μαλλιά μου. Μου αρέσουν έτσι.»

Τομ: (κοροϊδεύοντας) «Απλώς μαλλιά; Μοιάζεις με κορίτσι! Προσπαθείς να γίνεις κορίτσι ή κάτι τέτοιο;»

Τζέιμι: (σηκώνει τους ώμους, αβέβαιος) «Ε...εντάξει, νομίζω είναι όντως λιγάκι μακριά.»

Τομ: (χαμογελώντας ειρωνικά) «Το επόμενο που θα δούμε είναι ο Μαρκ να έρχεται στο σχολείο φορώντας φόρεμα!»

Όταν η οθόνη σταματήσει στην ερώτηση, μην κάνετε αμέσως κλικ στο κουμπί «Συνέχεια».

Σταθείτε κοντά στην οθόνη, στρέψτε την προσοχή των μαθητών/-τριών στο κείμενο και διαβάστε καθαρά την ερώτηση δυνατά, ώστε να δώσετε τον κατάλληλο τόνο στη συζήτηση.

«Τι θα μπορούσε να είχε συμβεί αν κανείς δεν είχε υπερασπιστεί τον Μαρκ;»

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να εστιάσουν στη συναισθηματική κατάσταση του Μαρκ και στην κοινωνική δυναμική. Μην αρκεστείτε σε αόριστες απαντήσεις, όπως «θα συνέβαιναν άσχημα πράγματα». Ζητήστε τους να χρησιμοποιήσουν συγκεκριμένο λεξιλόγιο, όπως *απομονωμένος*, *αποδιοπομπαίος τράγος* ή *ενδυναμωμένος*.
- Δώστε στους/στις μαθητές/-τριες 2 λεπτά για να συζητήσουν σε ζευγάρια. Με αυτόν τον τρόπο, ακόμη και οι μαθητές/-τριες που είναι πιο συνεσταλμένοι/-νες θα έχουν την ευκαιρία να συμμετάσχουν στη συζήτηση.
- Συγκεντρώστε απαντήσεις από διαφορετικά ζευγάρια. Καταγράψτε τις ιδέες τους στον πίνακα σε δύο στήλες: «**Αντίκτυπος στον Μαρκ**» και «**Αντίκτυπος στην ομάδα**».



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Πριν κάνετε κλικ στο κουμπί «Συνέχεια», συνοψίστε τις σκέψεις τους και τονίστε ότι *η σιωπή είναι επίσης μια επιλογή*. Έπειτα, κάντε κλικ στο κουμπί για να δείτε πώς εξελίσσεται το πραγματικό σενάριο.
- Όταν εμφανιστεί στην οθόνη η ερώτηση «*Γιατί πιστεύετε ότι ο Τζέιμι ζήτησε συγγνώμη;*», κάντε μια παύση στο σενάριο. Αφήστε τους/τις μαθητές/-τριες να σκεφτούν για λίγο την εξέλιξη του χαρακτήρα του Τζέιμι και τις πρόσφατες ενέργειές του στην ιστορία.

Καθοδηγήστε τους/τες ώστε να προχωρήσουν πέρα από μια επιφανειακή απάντηση. Ενθαρρύνετε τους/τες να διερευνήσουν τους *λόγους* για τους οποίους κάποιος/-α ζητά συγγνώμη χρησιμοποιώντας τις ακόλουθες βοηθητικές ερωτήσεις:

- *Το έκανε επειδή μετάνιωσε ειλικρινά (ενσυναίσθηση);*
- *Το έκανε για να αποκαταστήσει μια σχέση (σκοπιμότητα);*
- *Το έκανε λόγω κοινωνικής πίεσης;*

Χωρίστε τους/τις μαθητές/-τριες σε ομάδες των 3 ή 4 ατόμων και ζητήστε τους να σκεφτούν τα συναισθήματα που μπορεί να κρύβονται πίσω από μια συγγνώμη, όπως *η ενοχή, το θάρρος και η ευαλωτότητα*.

Καθώς οι μαθητές/-τριες μοιράζονται τις ιδέες τους, γράψτε στον πίνακα πιο σύνθετες λέξεις που περιγράφουν συναισθήματα, ώστε να διευρύνετε το σχετικό λεξιλόγιό τους.

Συνοψίστε τη συζήτηση τονίζοντας ότι μια συγγνώμη μπορεί να αποτελεί ένδειξη δύναμης ή στρατηγική κίνηση. Κάντε κλικ στο κουμπί «Συνέχεια» για να ανακαλύψετε το πραγματικό κίνητρο του Τζέιμι στο σενάριο.

Στο τέλος του σεναρίου, θα δείτε τις ερωτήσεις για συζήτηση. Μην βιαστείτε να απαντήσετε σε αυτές τις ερωτήσεις. Αξιοποιήστε αυτή την οθόνη ως αυτοτελές εργαστήριο ή ως δραστηριότητα ολοκλήρωσης. Μπορείτε να χωρίσετε την τάξη σε επιμέρους ομάδες ή να αναθέσετε διαφορετικές ερωτήσεις σε κάθε ομάδα, ώστε να εξασφαλίσετε ουσιαστικότερη επεξεργασία.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Για τον Μαρκ: Καθοδηγήστε τους/τις μαθητές/-τριες ώστε να εστιάσουν στην ενσυναίσθηση και στον συναισθηματικό αντίκτυπο (π.χ. *αίσθημα θυματοποίησης και ευαλωτότητα*).

Για τον Τζέιμι και τον Μόργκαν: Αναδείξτε τα ηθικά διλήμματα. Χρησιμοποιήστε αυτές τις ερωτήσεις για να διερευνήσετε τη διαφορά μεταξύ ενεργής παρέμβασης, παθητικής συμμόρφωσης και μεταγενέστερης μεταμέλειας.

- Βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες να κατανοήσουν τη σχέση του Τομ με τους άλλους χαρακτήρες (Μαρκ, Τζέιμι και Μόργκαν). Τονίστε ότι η δύναμη του Τομ εξαρτάται αποκλειστικά από την αντίδραση όσων παρακολουθούν το περιστατικό. Αν οι παρευρισκόμενοι/-νες αντιδράσουν, ο Τομ θα επανεξετάσει τη συμπεριφορά του. Παρουσιάστε και γράψτε στον πίνακα βασικούς ψυχολογικούς και κοινωνικούς όρους: *εκφοβισμός, επιβολή κυριαρχίας, κοινωνική θέση, λογοδοσία, πρόκληση*.
- Ρωτήστε τους/τις μαθητές/-τριες ποια θα ήταν η κατάλληλη αντιμετώπιση της συμπεριφοράς του Τομ. Προτρέψτε τους/τις να σκεφτούν πώς μπορεί η σχολική κοινότητα να καταστήσει έναν/μία μαθητή/-τρια υπεύθυνο για τις πράξεις του και, συγχρόνως, να αντιμετωπίσει τα βαθύτερα αίτια της επιθετικής συμπεριφοράς του, ώστε να αποτρέψει παρόμοια περιστατικά στο μέλλον.

2η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Εξάσκηση στον ρόλο του/της υπερασπιστή/-τριας και ενσωμάτωση της μη βίαιης επικοινωνίας

- Χωρίστε την τάξη σε μικρές ομάδες και αναθέστε τους μια δημιουργική δραστηριότητα συγγραφής διαλόγου. Οι μαθητές/-τριες πρέπει να γράψουν και να παρουσιάσουν ένα σύντομο παιχνίδι ρόλων με μια σκηνή που αποτελεί συνέχεια της ιστορίας, αλλά δεν εμφανίστηκε στην οθόνη.

Επιλογές σεναρίων για τις ομάδες:

- Σενάριο Α: Ο Τομ και ο Μαρκ συζητούν με την καθοδήγηση ενός/μιας εκπαιδευτικού ή σχολικού/-κής συμβούλου, ώστε να επιλύσουν το ζήτημα.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Σενάριο B: Ο Τζέιμι και ο Μόργκαν συζητούν κατ' ιδίαν με τον Τομ για να του εξηγήσουν γιατί η συμπεριφορά του δεν ήταν αποδεκτή και γιατί επέλεξαν να υπερασπιστούν τον Μαρκ.

Στόχος: Εξάσκηση στην ευχέρεια του προφορικού λόγου και στον τρόπο με τον οποίο οι μαθητές/-τριες μπορούν να αντιπαρατεθούν σε κάποιον με ευγενικό τρόπο.

- Καθοδηγήστε την τάξη στη δημιουργία ενός πίνακα αναφοράς με βάση την τελευταία ερώτηση της προηγούμενης διαφάνειας («Τι μπορούμε να πούμε ή να κάνουμε...»).
- Χωρίστε τον πίνακα σε τρεις στήλες που επικεντρώνονται σε συγκεκριμένες ενέργειες:
1. Τι μπορούμε να ΠΟΥΜΕ (Φράσεις άμεσης παρέμβασης, όπως «Αυτό δεν είναι σωστό» ή «Άφησέ τον ήσυχο».)
 2. Τι μπορούμε να ΚΑΝΟΥΜΕ (Ενέργειες έμμεσης παρέμβασης, όπως να απομακρυνθούμε μαζί με τον/τη μαθητή/-τρια που στοχοποιείται ή να αναφέρουμε το περιστατικό).
 3. Πώς μπορούμε να ΠΡΟΣΦΕΡΟΥΜΕ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ (Εκδήλωση ενσυναίσθησης μετά το περιστατικό και επικοινωνία αργότερα με το άτομο, ώστε να βεβαιωθούμε ότι είναι καλά).

Στόχος: Μετάβαση από τις αφηρημένες αρχές δεοντολογίας σε συγκεκριμένες συμπεριφορές χαμηλού κινδύνου, τις οποίες οι μαθητές/-τριες μπορούν να εφαρμόσουν στην καθημερινή ζωή.

- Μεταφέρετε τη συζήτηση από τους φανταστικούς χαρακτήρες στο πραγματικό σχολικό περιβάλλον των μαθητών/-τριών. Καθοδηγήστε την τάξη ώστε να συνθέσει τις ιδέες της σε έναν οπτικό πίνακα με τίτλο «**Εργαλειοθήκη υπερασπιστή/-τριας**». Ο πίνακας θα περιλαμβάνει λεκτικές παρεμβάσεις, στρατηγικές μη λεκτικής υποστήριξης και τρόπους αναφοράς περιστατικών.
- Μοιράστε μικρές κάρτες. Πείτε σε κάθε μαθητή/-τρια να γράψει μία σαφή φράση που θα αισθανόταν άνετα να πει δυνατά αν έβλεπε έναν/μία συμμαθητή/-τριά του/της να



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Tîcleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

γίνεται θύμα πειράγματος. Ενδεικτικές φράσεις: «Σταμάτα, δεν είναι αστείο» ή «Άφησέ τον/την ήσυχο/-χη, είπες αυτό που ήθελες». Ζητήστε τους να φυλάξουν αυτή την κάρτα στην κασετίνα ή στο πορτοφόλι τους ως προσωπική υπενθύμιση για ανάληψη δράσης.

- Ολοκληρώστε το μάθημα τονίζοντας ότι η υποστήριξη των συμμαθητών/-τριών και η έκφραση αντίδρασης αποτελούν ενεργές επιλογές που διαμορφώνουν το κλίμα του σχολείου. Αξιοποιήστε τη συμμετοχή των μαθητών/-τριών στη δραστηριότητα ως διαμορφωτική αξιολόγηση του ηθικού τους συλλογισμού και της επικοινωνιακής τους επάρκειας.

ΣΕΝΑΡΙΟ 2ο: «Αντιμετώπιση της Σωματικής Βίας και των Διακρίσεων»

- **Ομάδα-Στόχος:** Ηλικίες 10–14 ετών (τελευταίες τάξεις Δημοτικού έως τις πρώτες τάξεις Γυμνασίου)
- **Θέματα:** Ξενοφοβία, πολιτισμικές και εθνοτικές προκαταλήψεις, σωματική βία, αναφορά περιστατικών στις αρμόδιες σχολικές αρχές

1η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Προκαταλήψεις και χαρτογράφηση κρίσιμων σημείων

- Χρησιμοποιήστε χαρτοταινία ή σπάγκο για να σχηματίσετε έναν μεγάλο κύκλο στο κέντρο της αίθουσας. Ζητήστε από όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες να σταθούν γύρω από την εξωτερική περίμετρό του.
- Διαβάστε δυνατά μια σειρά από τυχαίες δηλώσεις που αφορούν διαφορετικά στοιχεία του προσωπικού υπόβαθρου: «Όποιος/-α μιλά στο σπίτι περισσότερες από μία γλώσσες», «Όποιος/-α έχει γεννηθεί σε άλλη πόλη ή χώρα», «Όποιος/-α γιορτάζει γιορτές διαφορετικές από αυτές που γιορτάζουν οι περισσότεροι άνθρωποι γύρω του». Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες για τους/τις οποίους/-ες ισχύει κάθε δήλωση να μουν στο κέντρο του κύκλου.
- Σταματήστε τη δραστηριότητα και ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να παρατηρήσουν τον διαχωρισμό που δημιουργήθηκε στον χώρο. Πείτε: «Οι ανθρώπινες ομάδες δημιουργούν εύκολα τεχνητά τείχη, τα οποία απομονώνουν



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ανθρώπους αποκλειστικά λόγω της εμφάνισης, της προφοράς ή της καταγωγής τους.

Αυτή είναι η βασική πηγή του ξενοφοβικού εκφοβισμού».

- Ανοίξτε το σενάριο στην οθόνη προβολής και εμφανίστε την εισαγωγική οθόνη. Διαβάστε δυνατά το κείμενο που εμφανίζεται στο γραφικό του βιβλίου, με ήρεμο αλλά παραστατικό τόνο: «Σε αυτό το σενάριο, θα γνωρίσετε τον Άλεξ, ο οποίος αντιμετωπίζει μια δύσκολη κατάσταση στο σχολείο». Δεδομένης της ηλικιακής ομάδας (10–14 ετών) των μαθητών/-τριών, αποφύγετε την υπεραπλουστευμένη γλώσσα και προσεγγίστε το θέμα ως μια ώριμη και σοβαρή συζήτηση.
- Εξηγήστε ότι ο εκφοβισμός συχνά πηγάζει από στερεότυπα, πολιτισμικές προκαταλήψεις και φόβο απέναντι στη διαφορετικότητα. Τονίστε ότι η στοχοποίηση ενός ατόμου λόγω της καταγωγής ή της ταυτότητάς του μετατρέπει μια προσωπική σύγκρουση σε πράξη διάκρισης.
- Διαβάστε δυνατά τις προτάσεις που εμφανίζονται στην οθόνη και βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες να μπουν στη θέση του Άλεξ. Κάντε κλικ στο κουμπί «Επόμενο» για να ξεκινήσει η ιστορία του. Ο Άλεξ, ένας μαθητής με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, στοχοποιείται από πέντε συμμαθητές του κοντά στη βρύση του σχολείου.
- Όταν εμφανιστεί στην οθόνη το σκούρο μπλε πλαίσιο, μην προχωρήσετε στο επόμενο σημείο του σεναρίου. Διαβάστε την ερώτηση δυνατά, με σοβαρό, ήρεμο τόνο και ενσυναίσθηση: «Πώς πιστεύετε ότι αισθάνεται ο Άλεξ όταν οι συμμαθητές του τού λένε “Δεν ανήκεις εδώ”;» Αφήστε λίγα δευτερόλεπτα σιωπής, ώστε οι μαθητές/-τριες να σκεφτούν τη σημασία της ερώτησης προτού απαντήσουν.
- Επισημάνετε ότι η φράση «Δεν ανήκεις εδώ» δεν αποτελεί μια συνηθισμένη προσβολή ή ένα απλό πείραγμα στο προαύλιο. Η φράση αμφισβητεί το δικαίωμα του Άλεξ να βρίσκεται στο σχολικό περιβάλλον αποκλειστικά και μόνο λόγω της καταγωγής του. Επομένως, συνιστά πράξη πολιτισμικής διάκρισης.
- **Σημείωση ασφάλειας!** Πριν συνεχίσετε τη συζήτηση και εξετάσετε διεξοδικότερα το σενάριο, επαναλάβετε με σαφήνεια τους κανόνες που συμφωνήθηκαν κατά το στάδιο



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

της προετοιμασίας. Για να παραμείνει το περιβάλλον ασφαλές, εποικοδομητικό και υποστηρικτικό για όλους/-λες, ενημερώστε τους/τις μαθητές/-τριες ότι θα τηρηθούν αυστηρά οι ακόλουθοι κανόνες:

Απόλυτη εμπιστευτικότητα: Δεν μεταφέρουμε εκτός της τάξης όσα λέγονται κατά τη διάρκεια της συζήτησης.

Ενεργητική ακρόαση χωρίς εξαιρέσεις: Ακούμε με προσοχή και σεβασμό όποιον/-ποια μιλά, χωρίς να τον/τη διακόπτουμε.

Ανωνυμία: Σε καμία περίπτωση, δεν χρησιμοποιούμε τα πραγματικά ονόματα συμμαθητών/-τριών, εκπαιδευτικών ή άλλων συνομηλίκων μας. Επίσης, δεν αναφέρουμε συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά που έχουν συμβεί στο σχολείο.

- Για να ενισχύσετε την ενσυναίσθηση των μαθητών/-τριών, θέστε την ακόλουθη ερώτηση: *«Αν μετακομίζατε σε μια άλλη χώρα και δεν μιλούσατε καλά τη γλώσσα, πώς θα νιώθατε αν, από την πρώτη εβδομάδα, μια ομάδα παιδιών σάς έλεγε ότι δεν ανήκετε εκεί; Θα θέλατε να επιστρέψετε στο σχολείο την επόμενη ημέρα;»*
- Συνοψίστε τις απαντήσεις στον πίνακα. Επισημάνετε ότι, όταν οι συμμαθητές/-τριες που παρακολουθούν το περιστατικό δεν αντιδρούν στον λεκτικό αποκλεισμό, η κατάσταση μπορεί να κλιμακωθεί και να γίνει πολύ πιο επικίνδυνη. Ζητήστε από έναν/μία εθελοντή/-ντρια να κάνει κλικ στο κουμπί «**Συνέχεια**», για να δείτε πώς προσπαθεί ο Άλεξ να αντιμετωπίσει αυτή την πρώτη αντιπαράθεση.
- Όταν εμφανιστεί το σκούρο μπλε πλαίσιο, παραμείνετε σε αυτή την οθόνη. Διαβάστε το κείμενο καθαρά, με ήρεμο και σοβαρό τόνο: «Τι πρέπει να κάνει ένας/μία μαθητής/-τρια αν δει κάποιον να υφίσταται εκφοβισμό ή αποκλεισμό;» Αφήστε λίγα δευτερόλεπτα σιωπής, ώστε να γίνει αισθητή η σημασία της ερώτησης. Μεταφέρετε



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

σταδιακά το ενδιαφέρον από τη φανταστική ιστορία στη συλλογική κοινωνική ευθύνη.

- Πριν ανοίξετε τη συζήτηση, εφαρμόστε αυστηρά τους κανόνες ασφάλειας που λαμβάνουν υπόψη ότι ορισμένοι/-νες μαθητές/-τριες μπορεί να έχουν βιώσει δύσκολες ή τραυματικές εμπειρίες και έχουν καθοριστεί κατά την προετοιμασία του σεναρίου. Απαιτήστε απόλυτη εμπιστευτικότητα, διασφαλίστε την ενεργητική ακρόαση χωρίς επικρίσεις και απαγορεύστε ρητά την αναφορά σε πραγματικούς/-κές συμμαθητές/-τριες ή συγκεκριμένα ονόματα.
- Καθοδηγήστε τον καταγισμό ιδεών των μαθητών/-τριών και ταξινομήστε στον πίνακα τις πρακτικές προτάσεις των μαθητών/-τριών σε δύο πλαίσια δράσης, τα οποία βασίζονται στις αρχές της αποκαταστατικής δικαιοσύνης:
 - Αλληλεγγύη μεταξύ συμμαθητών/-τριών: Σταθείτε δίπλα στον/στη μαθητή/-τρια που στοχοποιείται, δημιουργήστε έναν ασφαλή αντιπερισπασμό για να διακοπεί η επιθετική συμπεριφορά ή χρησιμοποιήστε απλές φράσεις αποδοχής και υποστήριξης.
 - Έμμεση παρέμβαση ή ανάθεση της παρέμβασης σε ενήλικα: Ενεργοποιήστε αμέσως το δίκτυο προστασίας ενηλίκων του σχολείου, όπως τους/τις εφημερεύοντες/-ουσες εκπαιδευτικούς, τους/τις υπεύθυνους/-νες επιτήρησης ή τον/τη διευθυντή/-τρια του σχολείου. Μην απαντάτε στην επιθετική συμπεριφορά με σωματική αντιπαράθεση.
- Καταγράψτε στον πίνακα τις τελικές ενέργειες που διατύπωσαν οι μαθητές/-τριες. Ενημερώστε την τάξη ότι οι βασικές αυτές αρχές θα αποτελέσουν το υλικό για ένα κοινό έργο: την «Αφίσα κανόνων αλληλοβοήθειας στην τάξη». Οι μαθητές/-τριες θα οργανώσουν και θα αποτυπώσουν τους κανόνες στην αφίσα μέσω του Canva κατά την επόμενη συνεδρία επεξεργασίας λύσεων.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Όταν η τάξη καταλήξει σε μια κοινή αντίληψη σχετικά με την ασφαλή παρέμβαση των συμμαθητών/-τριών, ζητήστε από έναν/μία εθελοντή/-ντρια να κάνει κλικ στο κουμπί «Συνέχεια». Εναλλακτικά, χρησιμοποιήστε εσείς τα στοιχεία πλοήγησης.
- Παραμείνετε στην οθόνη με την τελευταία ερώτηση. Διαβάστε τη μεγαλόφωνα με εμπυχωτικό τόνο δίνοντας έμφαση στη συλλογική ευθύνη: «*Τι μπορούν να κάνουν τα σχολεία ώστε κάθε μαθητής/-τρια να αισθάνεται ασφαλής και αποδεκτός/-κτή;*»
Επισημάνετε ότι ο/η ενεργός/-γή υπερασπιστής/-στρια μπορεί να βοηθήσει τη στιγμή που συμβαίνει ένα περιστατικό. Η αλλαγή ολόκληρης της σχολικής κουλτούρας, όμως, μπορεί να αποτρέψει τον εκφοβισμό προτού καν εκδηλωθεί.
- Υπενθυμίστε στην τάξη τον πρωταρχικό στόχο του μαθήματος: η πολιτισμική ποικιλομορφία εμπλουτίζει μια κοινότητα, δεν την απειλεί. Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να σκεφτούν πώς μπορεί το περιβάλλον της τάξης τους να αναδεικνύει ενεργά τις διαφορές αντί απλώς να τις «ανέχεται».
- Ρωτήστε τους/τις μαθητές/-τριες: «*Ποιος είναι ένας κανόνας στον οποίο μπορούμε όλοι/-λες να συμφωνήσουμε, ώστε η τάξη μας να είναι ένας ασφαλής και φιλόξενος χώρος για όλους/-λες;*» Γράψτε τις ιδέες τους στον πίνακα. Οι προτάσεις θα πρέπει να συγκροτούν ένα προστατευτικό πλαίσιο που προάγει τον σεβασμό, την ενεργητική ακρόαση και την καταπολέμηση των διακρίσεων.
- Εξηγήστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι οι απαντήσεις τους σε αυτή την ερώτηση θα χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία μιας κοινής «**Αφίσας κανόνων αλληλοβοήθειας**» στο Canva κατά την επόμενη συνεδρία επεξεργασίας λύσεων. Η αφίσα μπορεί να εκτυπωθεί και να αναρτηθεί στην τάξη ως σταθερή οπτική υπενθύμιση της κοινής τους συμφωνίας.
- Όταν συγκεντρώσετε στον πίνακα τους βασικούς κανόνες, κάντε κλικ στο κουμπί «Συνέχεια» για να ολοκληρώσετε το ψηφιακό διαδραστικό μέρος της ιστορίας του Άλεξ.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Προβάλετε στην οθόνη τη διαφάνεια «Συζήτηση», η οποία έχει τη μορφή σημειωματάριου. Εξηγήστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι ολοκλήρωσαν την ψηφιακή ιστορία του Άλεξ και τώρα θα μοιραστούν όσα έμαθαν, ώστε να συμβάλουν στην προστασία της σχολικής τους κοινότητας.
- Πριν διαβάσετε τις ερωτήσεις, υπενθυμίστε με σαφήνεια στους/στις μαθητές/-τριες τους κανόνες που συμφωνήθηκαν κατά την προετοιμασία: «Καθώς συζητάμε αυτές τις ερωτήσεις, θυμηθείτε τον βασικό μας κανόνα: δεν αναφέρουμε πραγματικά ονόματα συμμαθητών/-τριών ούτε περιστατικά που έχουν συμβεί στο σχολείο. Βρισκόμαστε εδώ για να ακούμε ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη χωρίς να κρίνουμε ή να κοροϊδεύουμε».
- Μην εξετάσετε βιαστικά τον κατάλογο των ερωτήσεων. Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να τις επεξεργαστούν σε ζευγάρια. Δώστε τους χρόνο να γράψουν τις απαντήσεις στα τετράδιά τους ή να τις συζητήσουν με έναν/μία συμμαθητή/-τρια. Στη συνέχεια, ανοίξτε τη συζήτηση σε ολόκληρη την τάξη.
- Για τις τρεις πρώτες ερωτήσεις:

«Πώς πιστεύετε ότι αισθανόταν ο Άλεξ στην ιστορία;»

«Αν ήσασταν στη θέση του Άλεξ, πώς θα αισθανόσασταν;»

«Γιατί είναι σημαντικό να αντιλαμβανόμαστε τα συναισθήματα των άλλων;»

Καθοδηγήστε τους/τις μαθητές/-τριες να αποφύγουν απλές απαντήσεις όπως «λυπημένος» ή «άσχημα». Βοηθήστε τους/τες να χρησιμοποιήσουν πιο σύνθετο συναισθηματικό λεξιλόγιο, κατάλληλο για τις ηλικίες 10–14 ετών, όπως: *απομονωμένος, στοχοποιημένος, αόρατος, ανασφαλής, ταπεινωμένος ή απαξιωμένος*. Τονίστε ότι ο συναισθηματικός αντίκτυπος είναι πολύ βαθύτερος όταν ένα άτομο στοχοποιείται λόγω της καταγωγής του.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Για τις δύο τελευταίες ερωτήσεις:

«Ποια απλή πράξη θα μπορούσε να κάνει ένας/μια φίλος/-λη για να βοηθήσει ένα άτομο που δέχεται εκφοβισμό;»

«Γιατί μια μικρή πράξη, όπως το να σταθείς δίπλα σε κάποιον/-ποια ή να του/της πεις κάτι καλό, μπορεί να κάνει τη διαφορά;»

- Δώστε έμφαση στη λέξη **«απλή»**. Αμφισβητήστε την εσφαλμένη αντίληψη ότι η διακοπή του εκφοβισμού απαιτεί σωματική αντιπαράθεση. Συζητήστε πώς το να σταθεί κάποιος σιωπηλά δίπλα σε έναν/μία συμμαθητή/-τρια του στη βρύση του σχολείου μπορεί να μειώσει τη δύναμη που αισθάνεται ότι έχει ο/η θύτης και να κάνει τον/τη μαθητή/-τρια που στοχοποιείται να αισθανθεί ότι έχει υποστήριξη. Υπογραμμίστε τα συγκεκριμένα σημεία στα οποία η εποπτεία των ενηλίκων δεν κατάφερε να προστατεύσει τον Άλεξ. Δείξτε πώς μια ανεπαρκής προειδοποίηση από έναν/μια ενήλικα μπορεί να εκληφθεί από τον/την θύτη ως άδεια να κλιμακώσει τον λεκτικό αποκλεισμό σε σωματική βία.
- Καθώς οι μαθητές/-τριες προτείνουν μικρές πράξεις βοήθειας, γράψτε στον πίνακα τις βασικές φράσεις τους. Υπενθυμίστε τους: «Συγκρατήστε αυτές τις ιδέες στο μυαλό σας, γιατί θα τις χρησιμοποιήσουμε για να δημιουργήσουμε την τελική “Αφίσα κανόνων αλληλοβοήθειας στην τάξη”».
- Στρέψτε την προσοχή των μαθητών/-τριών στις πρακτικές λύσεις που καταγράφηκαν στον πίνακα κατά την τελική συζήτηση. Πείτε τους/τις να ανοίξουν το Canva. Αν εργάζεστε εκτός διαδικτύου, μοιράστε μεγάλα χαρτόνια και μαρκαδόρους.
- Συγκεντρώστε ξανά τους/τις μαθητές/-τριες για έναν σύντομο αναστοχασμό αποκαταστατικού χαρακτήρα. Ζητήστε από κάθε μαθητή/-τρια να ολοκληρώσει στο τετράδιό του/της ή προφορικά μία από τις ακόλουθες φράσεις:
 - «Αν δω κάποιον να απομονώνεται, ένα πράγμα που θα κάνω είναι...»
 - «Για να αισθάνονται όλοι/-λες ότι ανήκουν στην τάξη μας, εγώ θα...»



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Η συζήτηση για τη σωματική βία και τις εθνοτικές διακρίσεις μπορεί να προκαλέσει έντονα συναισθήματα. Για τον λόγο αυτό, εφαρμόστε τον μηχανισμό ασφάλειας πριν αποχωρήσουν οι μαθητές/-τριες:
 - ο Ευχαριστήστε τους/τες για την ειλικρίνεια, τον σεβασμό και την ενεργητική ακρόασή τους. Υπενθυμίστε τους το εξής: «Όσα συζητήσαμε σήμερα μένουν μεταξύ μας, ώστε να προστατεύεται η ιδιωτικότητα όλων.
 - ο Αν η σημερινή ιστορία σάς έκανε να αισθανθείτε άβολα ή αν θέλετε να μιλήσετε εμπιστευτικά για κάτι που συμβαίνει, μπορείτε να έρθετε να μου μιλήσετε ιδιαίτερος μετά το τέλος των μαθημάτων.»
- Εκτυπώστε την τελική αφίσα που δημιουργήθηκε στο Canva και αναρτήστε την σε εμφανές σημείο κοντά στην είσοδο της αίθουσας ή στη βρύση του σχολείου. Η αφίσα θα λειτουργεί ως μόνιμη υπενθύμιση της συλλογικής δέσμευσης των μαθητών/-τριών να αποτρέπουν τον εκφοβισμό και να αναδεικνύουν τη διαφορετικότητα.

2η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Πλαίσιο αποκαταστατικής δικαιοσύνης και σχεδιασμός διαγράμματος ρόλης

- Ζητήστε από τις ομάδες να αναπαραστήσουν με παιχνίδι ρόλων τη σκηνή στη βρύση του σχολείου. Αυτή τη φορά, όμως, πρέπει να αλλάξουν τον τρόπο με τον οποίο αντιδρούν οι παρευρισκόμενοι/-νες.
 - ο Εκπαιδεύστε τους/τις μαθητές/-τριες που υποδύονται τους/τις παρευρισκόμενους/-νες να εφαρμόσουν τη «**Συνοδεία υπερασπιστών/-στριών**»: «Όταν αρχίζει η λεκτική επίθεση, οι παρευρισκόμενοι/-νες δεν πρέπει να χωρίσουν τους/τις μαθητές/-τριες με σωματική παρέμβαση ούτε να σταθούν μπροστά στους δράστες για να τους εμποδίσουν. Αντίθετα, πρέπει να δημιουργήσουν έναν απλό αντιπερισπασμό, ώστε να βοηθήσουν τον Άλεξ να απομακρυνθεί με ασφάλεια (π.χ. «Ει Άλεξ, ο/η δάσκαλος/-λα / καθηγητής/-τρια μας ψάχνει, πάμε»). Στη συνέχεια, η ομάδα πρέπει να κατευθυνθεί αμέσως



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

στον/στην πλησιέστερο/-ρη εκπαιδευτικό, στη διεύθυνση ή στο γραφείο του/της σχολικού/-κής συμβούλου. Οι μαθητές/-τριες δεν πρέπει ποτέ να μπαίνουν ανάμεσα στα παιδιά που συγκρούονται για να τα χωρίσουν.

- Συγκεντρώστε ολόκληρη την τάξη σε κύκλο και θέστε τις ακόλουθες ερωτήσεις:
 1. *«Πώς άλλαξε το αίσθημα ασφάλειας του Αλεξ στον χώρο, όταν ο/η εκπαιδευτικός έκανε μια ανεπαρκή σύσταση και απομακρύνθηκε;»*
 2. *«Γιατί μια ανεπαρκής αντίδραση από έναν/μία ενήλικα μπορεί να ενθαρρύνει τον/την θύτη να περάσει από τον λεκτικό εκφοβισμό στη σωματική βία;»*
 3. *«Αν δείτε μια ομάδα να ακολουθεί έναν/μία ευάλωτο/-τη συμμαθητή/-τρια προς έναν χώρο χωρίς επίβλεψη, ποιες συγκεκριμένες ενέργειες πρέπει να κάνετε αμέσως;»*
- Μοιράστε χαρτιά και μαρκαδόρους. Ζητήστε από κάθε ομάδα να σχεδιάσει ένα σαφές και πρακτικό **«Διάγραμμα ροής για την ασφάλεια των μαθητών/-τριών»**.
 - ο Το διάγραμμα πρέπει να απεικονίζει με ακρίβεια τι οφείλει να κάνει ένας/μία μαθητής/-τρια αν γίνει μάρτυρας απειλών που συνδέονται με την ταυτότητα κάποιου ατόμου (1ο Βήμα: Διακόπτει το περιστατικό με ασφάλεια. 2ο Βήμα: Προτείνει στον/στη μαθητή/-τρια που στοχοποιείται να απομακρυνθούν μαζί και να κατευθυνθούν προς έναν/μία έμπιστο/-στη ενήλικα ή έναν ασφαλή χώρο με επίβλεψη. 3ο Βήμα: Αναφέρει επίσημα το περιστατικό στον/στην εκπαιδευτικό που είναι αρμόδιος/-α για θέματα ασφάλειας. 4ο Βήμα: Επικοινωνεί ξανά με τον/τη μαθητή/-τρια που στοχοποιήθηκε, ώστε να βεβαιωθεί ότι μπορεί να μετακινείται με ασφάλεια στους χώρους του σχολείου).



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΣΕΝΑΡΙΟ 3ο: «Περιστατικό στον Διάδρομο»

- **Ομάδα-Στόχος:** Ηλικίες 7–12 ετών (Δημοτικό)
- **Θέματα:** Σωματική βία, χώροι χωρίς επίβλεψη, ο κύκλος των παρευρισκόμενων

1η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Διερεύνηση των ορίων και ανάλυση του σεναρίου

- Δώστε σε κάθε μαθητή/-τρια τρεις χρωματιστές κάρτες: μία πράσινη, μία κίτρινη και μία κόκκινη. Εξηγήστε ότι θα διαβάσετε διάφορες σωματικές ενέργειες που μπορεί να συμβούν στο διάλειμμα. Αν θεωρούν ότι μια ενέργεια είναι διασκεδαστική για όλους/-λες, σηκώνουν την πράσινη κάρτα. Αν τους προκαλεί δυσφορία ή ξεπερνά τα όρια, σηκώνουν την κίτρινη. Αν είναι ξεκάθαρα επιβλαβής, σηκώνουν την κόκκινη.

Διαβάστε μεγαλόφωνα:

1. «Κυνηγάς έναν/μια φίλο/-λη που γελά και τρέχει για να ξεφύγει.» (Πράσινη)
 2. «Τραβάς δυνατά από πίσω την τσάντα ενός/μιας συμμαθητή/-τριας για αστείο.» (Κίτρινη/Κόκκινη)
 3. «Βάζεις τρικλοποδιά σε κάποιον στον διάδρομο και απομακρύνεσαι γελώντας μαζί με την παρέα σου.» (Κόκκινη).
- Τονίστε τον ακόλουθο κανόνα: «Μια πράξη ορίζεται ως επιβλαβής από τον αντίκτυπό της στο άτομο που τη δέχεται, όχι από την πρόθεση του ατόμου που την κάνει».
 - Ανοίξτε την ψηφιακή ενότητα με το σενάριο στον διάδρομο και προβάλτε την εισαγωγική οθόνη. Διαβάστε το κείμενο δυνατά κάνοντας παραστατικές παύσεις: «Ένα παιχνίδι, ένα αστείο... ή κάτι πιο σοβαρό; Σε αυτό το σενάριο, θα εξερευνήσετε πώς οι πράξεις μπορούν να πληγώσουν, ακόμη και όταν δεν υπάρχει τέτοια πρόθεση. Τι θα κάνατε αν βλέπατε να συμβαίνει κάτι τέτοιο;
 - Αφήστε στους/στις μαθητές/-τριες λίγο χρόνο να σκεφτούν τη διφορούμενη αυτή κατάσταση και να αναπτύξουν ενδιαφέρον για την εξέλιξή της. Στρέψτε την προσοχή τους στη φράση: «...πώς οι πράξεις μπορούν να πληγώσουν, ακόμη και όταν δεν υπάρχει τέτοια πρόθεση». Για έναν σύντομο έλεγχο κατανόησης, ρωτήστε: «Μπορείτε να θυμηθείτε κάποια περίπτωση κατά την οποία κάποιος είπε “πλάκα έκανα”, αλλά το άλλο



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

άτομο πληγώθηκε πραγματικά;» Πριν ξεκινήσετε μια εκτενή συζήτηση στην τάξη, δώστε στους/στις μαθητές/-τριες 1 λεπτό για να σκεφτούν την απάντησή τους: «*Τι θα κάνατε αν βλέπατε να συμβαίνει κάτι τέτοιο;*» Ζητήστε τους να γράψουν γρήγορα **ένα ρήμα ή μια σύντομη φράση** που εκφράζει την πρώτη αυθόρμητη αντίδρασή τους, όπως: «το σταματώ», «το αναφέρω», «απομακρύνομαι» ή «το καταγράφω». Εξηγήστε ότι πρόκειται να συμμετάσχουν σε μια προσομοίωση στην οποία οι επιλογές τους επηρεάζουν την εξέλιξη της ιστορίας. Συγκεντρώστε ορισμένες λέξεις-κλειδιά από την τάξη και, στη συνέχεια, ξεκινήστε το διαδραστικό σενάριο.

- Όταν εμφανιστεί στην οθόνη η ερώτηση «Γιατί είναι σημαντικό να ακούμε όταν κάποιος μάς ζητά να σταματήσουμε;», μην προχωρήσετε ακόμη στο επόμενο σημείο του σεναρίου. Διαβάστε την ερώτηση δυνατά και δώστε ιδιαίτερη έμφαση στις λέξεις «**ακούμε**» και «**σταματήσουμε**».
- Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες το περιστατικό στον διάδρομο. Επισημάνετε ότι ο Ντιμίταρ ήθελε αρχικά απλώς να παίξει με ενθουσιασμό. Αγνόησε, όμως, τον Ιβάν που του είπε χαμηλόφωνα «Σε παρακαλώ, σταμάτα». Έτσι, η κατάσταση έγινε επικίνδυνη και ο Ιβάν τραυματίστηκε.
- Δώστε στους/στις μαθητές/-τριες 2 λεπτά για να συζητήσουν την ερώτηση με τον/τη διπλανό/-νή τους. Καθοδηγήστε τη συζήτηση με τις ακόλουθες βοηθητικές ερωτήσεις:
*Πώς αισθάνεται κάποιος όταν οι άλλοι δεν σέβονται τον προσωπικό του χώρο ή αγνοούν τα όρια που εκφράζει με λόγια;
Σε ποιο σημείο ένα αθώο πείραγμα ξεπερνά τα όρια και μετατρέπεται σε επιθετική συμπεριφορά ή εκφοβισμό;*
- Συγκεντρώστε σύντομες απαντήσεις από τα ζευγάρια και γράψτε τις λέξεις-κλειδιά στον πίνακα. Στη συνέχεια, καθορίστε έναν σαφή κανόνα για την τάξη: «**Το “σταμάτα” σημαίνει ότι σταματάμε αμέσως, ανεξάρτητα από την πρόθεσή μας**».
- Συνεχίστε με το ψηφιακό σενάριο.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Όταν εμφανιστεί στην οθόνη η ερώτηση «Τι θα μπορούσαν να είχαν κάνει οι μάρτυρες για να βοηθήσουν τον Ιβάν;», παραμείνετε σε αυτή την οθόνη. Αναδείξτε το δίλημμα που αντιμετωπίζουν οι μάρτυρες του περιστατικού: θέλουν να βοηθήσουν, αλλά φοβούνται πιθανές αρνητικές συνέπειες ή την αντίδραση των ενηλίκων.
- Προσαρμόστε τις απαντήσεις που αναμένετε από τους/τις μαθητές/-τριες ανάλογα με το αναπτυξιακό τους στάδιο:

Για μικρότερους/-ες μαθητές/-τριες (7–8 ετών): Κατευθύνετε τους σε απλές και συγκεκριμένες ενέργειες, όπως να βρουν έναν/μία εκπαιδευτικό που βρίσκεται κοντά ή να φωνάζουν για βοήθεια.

Για μεγαλύτερους/-ες μαθητές/-τριες (9–12 ετών): Ζητήστε τους να προτείνουν τρόπους παρέμβασης μεταξύ συμμαθητών/-τριών, όπως να υπενθυμίσουν άμεσα τα όρια ή να συνοδεύσουν τον Ιβάν μακριά από το σημείο της έντασης.

- Δώστε στην τάξη 90 δευτερόλεπτα για να προτείνει σύντομες φράσεις και ενέργειες. Χωρίστε τον πίνακα σε δύο στήλες: **Άμεση παρέμβαση** (π.χ. λέμε στον Ντιμίταρ να σταματήσει) και **έμμεση παρέμβαση** (π.χ. ειδοποιούμε αμέσως έναν/μία εκπαιδευτικό ή άλλο μέλος του σχολικού προσωπικού).
- Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι, όταν υπερασπίζονται έναν/μία συμμαθητή/-ριά τους, συμβάλλουν στη δημιουργία ενός ασφαλούς και υποστηρικτικού περιβάλλοντος για όλους/-λες. Κάντε κλικ στο κουμπί «**Συνέχεια**» για να δείτε πώς επιλύεται το δίλημμα στο διαδραστικό σενάριο.
- Η τελευταία οθόνη περιλαμβάνει αρκετές ερωτήσεις βαθύτερου αναστοχασμού. Μην τις διαβάσετε βιαστικά. Μπορείτε να ζητήσετε από τους/τις μαθητές/-τριες να καθίσουν σε σχήμα κύκλου. Επεξεργαστείτε σχετικά σύντομα τις τέσσερις πρώτες ερωτήσεις, ώστε η τάξη να διαμορφώσει μια κοινή κατανόηση της ιστορίας. Στη συνέχεια, εξετάστε διεξοδικότερα τις δύο τελευταίες, πιο αφηρημένες ερωτήσεις.
- Δώστε ιδιαίτερη έμφαση στην ερώτηση: «*Πώς καταλαβαίνουμε ότι μια σωματική συμπεριφορά πάύει να αποτελεί παιχνίδι;*»



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι ο Ντιμίταρ έτρεχε και ήταν γεμάτος ενέργεια. Εξηγήστε ότι ο ενθουσιασμός μπορεί ορισμένες φορές να μας εμποδίσει να αντιληφθούμε αν οι άλλοι αισθάνονται άνετα.
- Βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες να εντοπίσουν σαφείς ενδείξεις δυσφορίας: τη γλώσσα του σώματος, τον τόνο της φωνής (ακόμη και ένα χαμηλόφωνο «σε παρακαλώ, σταμάτα») και σωματικές αντιδράσεις, όπως το παραπάτημα ή τα δακρυσμένα μάτια.
 - Για μικρότερους/-ρες μαθητές/-τριες (7–8 ετών): Ζητήστε τους να δείξουν ή να περιγράψουν βασικές εκφράσεις του προσώπου και αντιδράσεις του σώματος, όπως να τραβιέται κάποιος προς τα πίσω ή να συνοφρυώνεται.
 - Για μεγαλύτερους/-ρες μαθητές/-τριες (9–12 ετών): Ζητήστε τους να εξετάσουν την ευθύνη της ομάδας να διακόψει ένα παιχνίδι, όταν είναι σαφές ότι κάποιο παιδί δεν διασκεδάζει πλέον.
- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να γράψουν μια σύντομη παράγραφο απαντώντας στην ακόλουθη ερώτηση:
- «Σκεφτείτε τον Ιβάν, τον Ντιμίταρ και τους δύο μάρτυρες στον διάδρομο. Αν την επόμενη εβδομάδα δείτε κάποιον να σπρώχνει έναν/μία συμμαθητή/-ριά σας ή να του/της τραβά την τσάντα με τη δικαιολογία ότι “κάνει πλάκα”, ποια ακριβώς φράση θα χρησιμοποιήσετε για να παρέμβετε με ασφάλεια;»

2η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Αποκαταστατικές παρεμβάσεις και χάρτης ασφάλειας

- Ζητήστε από τις ομάδες που συμμετέχουν στο παιχνίδι ρόλων να παρουσιάσουν την «1η εκδοχή – Η συνηθισμένη κατάληξη»: το πλήθος σχηματίζει κύκλο, γελά αμήχανα και αφήνει τον μαθητή που στοχοποιείται να μαζέψει μόνος του τα σκορπισμένα βιβλία.
- Φωνάζτε αμέσως «Παγώστε!» και ζητήστε από τις ομάδες να παρουσιάσουν τη «2η Εκδοχή – Η κατάληξη με τους/τις υπερασπιστές/-στριες». Δύο μαθητές/-τριες από



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

τον κύκλο των παρευρισκόμενων πρέπει να μπουν στο κέντρο και να σταθούν με την πλάτη προς τα παιδιά που γελούν, ώστε τα εν λόγω παιδιά να μην μπορούν να συνεχίσουν να κοιτούν και να κοροϊδεύουν τον/τη μαθητή/-τρια που βρίσκεται στο πάτωμα. Στη συνέχεια, γονατίζουν, βοηθούν να συγκεντρωθούν τα σκορπισμένα αντικείμενα και απομακρύνονται μαζί με τον μαθητή που στοχοποιήθηκε συνοδεύοντάς τον στο ιατρείο ή στον/στη σχολικό/-κή σύμβουλο.

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να καθίσουν πάνω στα θρανία τους σχηματίζοντας έναν μεγάλο κύκλο. Κάντε τους ακριβώς τις εξής ερωτήσεις:
 1. «Τι μπορεί να φοβάται ένας/μία μαθητής/-τρια και να διστάζει να βγει από τον κύκλο για να βοηθήσει το παιδί που βρίσκεται στο πάτωμα;»
 2. «Με ποιον τρόπο το να μένει κάποιος ακίνητος και να παρακολουθεί σιωπηλά βοηθά το άτομο που έβαλε την τρικλοποδιά;»
 3. «Αν φοβάστε ότι μπορεί να γίνετε κι εσείς στόχος, πώς μπορείτε να ζητήσετε βοήθεια χωρίς να προσπαθήσετε να σταματήσετε μόνοι/-νες σας το παιδί που εκφοβίζει;»
- Μοιράστε σε όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες χάρτινα σχήματα που μοιάζουν με τούβλα. Ζητήστε τους να γράψουν μία συγκεκριμένη δέσμευση για τη διατήρηση της ασφάλειας στους διαδρόμους κατά τα διαλείμματα. Για παράδειγμα: «Αν δω κάποιον να κάθεται μόνος ή να τον σπρώχνουν στον διάδρομο, θα σταθώ δίπλα του.»
- Ζητήστε από κάθε μαθητή/-τρια να πλησιάσει και να κολλήσει το χάρτινο τούβλο του/της στην κεντρική πόρτα της αίθουσας. Με αυτόν τον τρόπο, οι μαθητές/-τριες θα δημιουργήσουν ένα πραγματικό «Τείχος προστασίας της τάξης».



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΣΕΝΑΡΙΟ 4ο: «Κύκνος ή Ασχημόπαπο;»

- **Ομάδα-Στόχος:** Ηλικίες 7–10 ετών (πρώτες τάξεις Δημοτικού)
- **Θέματα:** Σχισιακός αποκλεισμός, κοινωνικοοικονομική απομόνωση, θεραπευτική αξιοποίηση της αλληγορίας

1η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Αλληγορική μεταφορά και διερεύνηση των κοινωνικών σχέσεων

- Τοποθετήστε σε ένα βάζο κάρτες με σύντομες περιγραφές καταστάσεων σιωπηλού κοινωνικού αποκλεισμού στην τάξη. Για παράδειγμα:
 - 1) «Ένας/Μια μαθητής/-τρια κάθεται σε ένα τραπέζι την ώρα του φαγητού και δύο παιδιά παίρνουν αμέσως τους δίσκους τους και απομακρύνονται»,
 - 2) «Ένας/Μια μαθητής/-τρια φορά παλιά, φθαρμένα παπούτσια και οι συμμαθητές/-τριές του/της ψιθυρίζουν και τον/την κοιτάζουν ενώ περιμένουν στη σειρά»,
 - 3) «Ένας/Μια μαθητής/-τρια δυσκολεύεται να κατανοήσει τους κανόνες ενός παιχνιδιού, επειδή δεν είναι εξοικειωμένος/-η με την προφορά των άλλων παιδιών».
- Ζητήστε από τρεις μαθητές/-τριες να τραβήξουν από μία κάρτα και να αναπαραστήσουν τη σκηνή χρησιμοποιώντας μόνο τη γλώσσα του σώματος χωρίς να μιλήσουν. Τονίστε πόσο έντονος και ψυχρός μπορεί να είναι ο κοινωνικός αποκλεισμός, ακόμη και όταν δεν ασκείται σωματική βία.
- Ανοίξτε το σενάριο στην πλατφόρμα. Διαβάστε την αρχική ερώτηση δυνατά με ήρεμο και στοχαστικό τόνο που εκφράζει ενσυναίσθηση: «Πώς νιώθει κάποιος/-α όταν τον/την αφήνουν έξω από την ομάδα;» Αφήστε στους/στις μαθητές/-τριες λίγο χρόνο να σκεφτούν την ερώτηση και να συνδέσουν αυτό το συναίσθημα με δικές τους εμπειρίες.
- Εξηγήστε εν συντομία ότι, σε αντίθεση με τη σωματική σύγκρουση, ο κοινωνικός αποκλεισμός είναι συχνά αθόρυβος και δεν γίνεται εύκολα αντιληπτός. Για



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

παράδειγμα, οι συμμαθητές/-τριες ενός παιδιού μπορεί να μην το καλούν να παίξει μαζί τους, να το αγνοούν κατά τη διάρκεια των διαλειμμάτων ή να αρνούνται να μοιραστούν μαζί του το ίδιο θρανίο. Τονίστε ότι τα συναισθηματικά τραύματα μπορεί να είναι εξίσου επώδυνα με τα σωματικά.

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να συζητήσουν με τον/τη διπλανό/-νή τους για 60 δευτερόλεπτα την ακόλουθη ερώτηση: «Τι θα κάνατε για να βοηθήσετε κάποιον να γίνει μέλος της ομάδας;» Κάθε ζευγάρι πρέπει να προτείνει μία **απλή πράξη που μπορεί να κάνει αμέσως** ένας/μία μαθητής/-τρια στο διάλειμμα. Για παράδειγμα, μπορεί να κάνει νόημα σε κάποιον να πλησιάσει, να μοιραστεί ένα παιχνίδι ή να του απευθύνει μια απλή ερώτηση.
- Γράψτε στον πίνακα τον τίτλο «Αυθόρμητες πράξεις συμπερίληψης» και συνοψίστε από κάτω τις αρχικές ιδέες των μαθητών/-τριών. Ενημερώστε τους/τις μαθητές/-τριες ότι πρόκειται να συμμετάσχουν σε μια προσομοίωση που θα τους/τις βοηθήσει να αναγνωρίζουν πότε ένας/μία συμμαθητής/-τρια τους απομονώνεται σιωπηλά. Στη συνέχεια, ξεκινήστε το ψηφιακό σενάριο.
- Στόχος των παιχνιδιών είναι να βοηθήσουν τους/τις μαθητές/-τριες να κατανοήσουν το αθέατο συναισθηματικό βάρος του κοινωνικού αποκλεισμού και να αναπτύξουν ενσυναίσθηση για το παιδί που απομονώνεται. Παράλληλα, θα αντιληφθούν γιατί ο παθητικός αποκλεισμός μπορεί να πληγώσει εξίσου με τον ενεργό εκφοβισμό. Οι οδηγίες για κάθε παιχνίδι εμφανίζονται στην οθόνη. Στο τρίτο παιχνίδι, μπορείτε να μεταβείτε απευθείας στο βίντεο «**Το ασχημόπαπο**» στη διεύθυνση <https://youtu.be/P97fi2t5C08>.
- Αφού ολοκληρωθούν όλα τα παιχνίδια της οθόνης, ρωτήστε τους/τις μαθητές/-τριες: «Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε σήμερα τους/τις συμμαθητές/-τριες που αισθάνονται σαν “ασχημόπαπα”;» Τονίστε τη λέξη «**σήμερα**», ώστε να γίνει σαφές ότι η συζήτηση δεν αφορά πλέον ένα παραμύθι, αλλά την καθημερινή τους ζωή.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Πριν περάσετε στις λύσεις, ζητήστε από την τάξη να σκεφτεί πώς μπορεί να αναγνωρίσει ένα παιδί που νιώθει σαν «ασχημόπαπο» στην πραγματική ζωή. Κατευθύνετε την προσοχή των μαθητών/-τριών σε λεπτές ενδείξεις της κοινωνικής απομόνωσης:
 - *Κάθεται μόνο του σε ένα τραπέζι την ώρα του φαγητού ή σε ένα παγκάκι στο διάλειμμα.*
 - *Μένει έξω από την ομάδα όταν σχηματίζονται ομάδες για εργασίες στην τάξη.*
 - *Περπατά λίγο πιο πίσω από μια παρέα φίλων αντί να βαδίζει δίπλα τους.*

Δώστε στην τάξη 2 λεπτά για να προτείνει απλές πράξεις αποδοχής που μπορούν να εφαρμοστούν αμέσως. Γράψτε τις ιδέες τους στον πίνακα κάτω από τον τίτλο «**Πράξεις συμπερίληψης**». Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να εστιάσουν σε μικρές πράξεις που δεν τους εκθέτουν κοινωνικά, αλλά μπορούν να έχουν σημαντικό αντίκτυπο. Για παράδειγμα: *ένα ζεστό χαμόγελο, βλεμματική επαφή ή το να καθίσουν δίπλα σε κάποιον που είναι καινούριος στην τάξη.*

- Υπενθυμίστε ότι η δημιουργία ενός ασφαλούς και συμπεριληπτικού περιβάλλοντος αποτελεί ευθύνη ολόκληρης της ομάδας και όχι μόνο των εκπαιδευτικών.
- Συνοψίστε στον πίνακα τις βασικές ιδέες και συγκεντρώστε τους/τις μαθητές/-τριες σε κύκλο, μακριά από την οθόνη. Ζητήστε τους να σκεφτούν πώς η συλλογική συμπεριφορά μιας ομάδας μπορεί να αλλάξει εντελώς την εμπειρία ενός παιδιού στο σχολείο. Ρωτήστε: «Το ασχημόπαπο έγινε κύκνος. Τι γίνεται, όμως, με τους/τις συμμαθητές/-τριές μας; Τι μπορούμε να κάνουμε, ώστε κανείς να μη νιώθει αόρατος στους διαδρόμους του σχολείου αύριο;»
- Χωρίστε τους/τις μαθητές/-τριες σε μικρές ομάδες των 3 ή 4 ατόμων. Ζητήστε από κάθε ομάδα να δημιουργήσει ένα σύντομο και εύστοχο σλόγκαν (5-7 λέξεις) που να προάγει τη συμπερίληψη ή να αποθαρρύνει τον κοινωνικό αποκλεισμό. Για να τους/τις βοηθήσετε να γράψουν το σλόγκαν, σημειώστε στον πίνακα την ακόλουθη λίστα λέξεων:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



KMO



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- *Λίστα λέξεων:* Καλωσορίζω, Συμμετέχω, Στηρίζω, Μαζί, Ομάδα, Φίλος/-λη, Ευγενικός/-κή, Ασφάλεια, Μοιράζομαι.

Παραδείγματα αναμενόμενων αποτελεσμάτων των μαθητών:

- «*Διαφορετικοί/-κές στην εμφάνιση, ίσοι/-σες στην αξία!*»
- «*Κανείς/-μία μόνος/-νη, έλα στην ομάδα μας!*»
- «*Γίνε φίλος, μην αφήνεις κανέναν/-μία μόνο/-νη!*»

2η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Ενσωμάτωση της Μη Βίαιης Επικοινωνίας (NVC) και Δημιουργική Θεραπεία μέσω της Τέχνης (Προαιρετική)

- Παρουσιάστε τη μεταφορά που χρησιμοποιεί ο Μάρσαλ Ρόζενμπεργκ (Marshall Rosenberg) στη Μη Βίαιη Επικοινωνία (NVC) αξιοποιώντας δύο απλές μορφές ζώων:
 - **Το τσακάλι:** Μιλά με επικρίσεις και κατηγορίες, χαρακτηρίζει τους άλλους και τους αποκλείει. Για παράδειγμα: «*Δεν ταιριάζεις μαζί μας. Φύγε*».
 - **Η καμηλοπάρδαλη:** Έχει μακρύ λαιμό, ώστε να βλέπει μια κατάσταση από διαφορετικές οπτικές, και μεγάλη καρδιά, ώστε να μιλά με ενσυναίσθηση και να εκφράζει τις ανάγκες της. Για παράδειγμα: «*Βλέπω ότι στέκεσαι μόνος/-νη εκεί. Θέλεις να καθίσεις μαζί μας;*»
 - Δείξτε ένα παιχνίδι ή μια ζωγραφιά που απεικονίζει ένα τσακάλι και μια καμηλοπάρδαλη. Διαβάστε φράσεις αποκλεισμού και ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να φωνάζουν ποιο ζώο μιλά κάθε φορά. Στη συνέχεια, ζητήστε τους να εξασκηθούν στη μετατροπή των «φράσεων του Τσακαλιού» σε «φράσεις καλωσορίσματος της Καμηλοπάρδαλης».

Ενδεικτικές φράσεις:

1η φράση του τσακαλιού: «*Φύγε, έχουμε ήδη συμπληρώσει την ομάδα! Δεν υπάρχει θέση για σένα*».



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



KMO



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- **Καλωσόρισμα της καμηλοπάρδαλης:** «Έχουμε ήδη αρχίσει το παιχνίδι, αλλά μπορείς να παίζεις αμέσως μετά ή να προσθέσουμε ακόμη έναν/μια παίκτη/-τρια στην ομάδα μας!»

2η φράση του τσακαλιού: «Δεν μπορείς να παίζεις ποδόσφαιρο μαζί μας.

Είσαι πολύ αργός/-γή και πάντα μας χαλάς το σκορ.»

- **Καλωσόρισμα της καμηλοπάρδαλης:** «Θέλουμε να κερδίσουμε, αλλά θέλουμε επίσης να παίζουν όλοι/-λες. Ας εξασκηθούμε μαζί στις πάσες.»

3η φράση του τσακαλιού: «Αυτό είναι το δικό μας παγκάκι. Πήγαινε να καθίσεις αλλού.»

- **Καλωσόρισμα της καμηλοπάρδαλης:** «Αυτή τη στιγμή μοιραζόμαστε κάποια μυστικά, αλλά υπάρχει αρκετός χώρος στο παγκάκι αν θέλεις να καθίσεις μαζί μας.»
- Συντονίστε μια σύντομη συζήτηση σε κύκλο χρησιμοποιώντας τις παρακάτω απλές ερωτήσεις:
 1. «Γιατί τα παιδιά μερικές φορές αποκλείουν άλλα παιδιά από τα παιχνίδια τους; Γιατί αυτοί οι λόγοι είναι άδικοι;»
 2. «Πώς αλλάζει η γλώσσα του σώματος ενός/μιας μαθητή/-τριας όταν αισθάνεται ότι η ομάδα τον/την απομακρύνει ή τον/την αγνοεί;»
 3. «Ποια τρία πράγματα μπορούμε να κάνουμε αύριο, ώστε κανένας/-μία συμμαθητής/-τρια μας να μη μείνει μόνος/-νη την ώρα του φαγητού;»
- Απλώστε στο πάτωμα ένα μεγάλο ρολό χαρτιού και μοιράστε δακτυλομπογιές ή μαρκαδόρους.
- Ζητήστε από κάθε μαθητή/-τρια να σχεδιάσει στην αφίσα το περίγραμμα της παλάμης του/της. Στο εσωτερικό του περιγράμματος, θα γράψει μία φράση καλωσορίσματος.
- Δώστε στην αφίσα τον τίτλο «Είμαστε ήρωες/-ίδες, όχι εχθροί» και αναρτήστε την σε εμφανές σημείο στο μπροστινό μέρος της αίθουσας.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

ΣΕΝΑΡΙΟ 5ο «Ομαδική Συνομιλία & Meme»

- **Ομάδα-Στόχος:** Ηλικίες 12–16 ετών (Γυμνάσιο/Λύκειο)
- **Θέματα:** Μονιμότητα του ψηφιακού περιεχομένου, ενίσχυση του αντικτύπου από το κοινό, κανόνες ομαδικών συνομιλιών

1η διδακτική ώρα (40 λεπτά):

- Σχεδιάστε στον πίνακα ένα μεγάλο δίκτυο με διακλαδώσεις. Στο κέντρο γράψτε «*Η αρχική ιδιωτική ανάρτηση*». Σχεδιάστε γραμμές που διακλαδίζονται και πολλαπλασιάζονται, ώστε να αναπαραστήσετε τις ομαδικές συνομιλίες της τάξης, τα σχολικά φόρουμ και τις εξωτερικές εφαρμογές ανταλλαγής μηνυμάτων.
 - ο Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να υπολογίσουν πόσα λεπτά χρειάζονται για να εμφανιστεί σε 500 οθόνες μιας σχολικής περιφέρειας μια ντροπιαστική φωτογραφία που δημοσιεύτηκε χωρίς συγκατάθεση ή ένα meme (μιμίδιο) που στοχοποιεί κάποιο άτομο.
 - ο Εξηγήστε σε ποιο σημείο τα πειράγματα μεταξύ συνομηλίκων παύουν να είναι αθώα και μετατρέπονται σε παράνομη διαδικτυακή παρενόχληση που θυματοποιεί το άτομο στο οποίο στρέφεται, σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία για την εκπαίδευση.
- Όταν εμφανιστεί στην οθόνη το εισαγωγικό πλαίσιο, διακόψτε την εξέλιξη του σεναρίου. Διαβάστε το κείμενο με σαφήνεια, με σταθερό και σοβαρό τόνο, ώστε να στρέψετε την προσοχή από την απλή χρήση μιας οθόνης στη συλλογική ευθύνη στον ψηφιακό χώρο:
«Αρχίζει σαν αστείο σε μια ομαδική συνομιλία... αλλά πότε παύει να είναι αστείο; Σε αυτό το σενάριο, θα μάθετε πόσο γρήγορα μπορεί να ξεφύγει μια κατάσταση στο διαδίκτυο. Τι θα κάνατε αν συμμετείχατε στη συνομιλία;»
- Πριν κάνετε κλικ για να προχωρήσετε, κοιτάζτε τους/τις μαθητές/-τριες και ρωτήστε:
«Πού ακριβώς βρίσκεται το όριο ανάμεσα σε ένα αστείο σε μια ομαδική συνομιλία και στον διαδικτυακό εκφοβισμό;»



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Χωρίστε τον πίνακα στα δύο με μια κάθετη γραμμή. Στη μία πλευρά γράψτε «Πείραγμα/Αστείο» και στην άλλη «Διαδικτυακός εκφοβισμός».
- Βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες να κατανοήσουν ότι ένα διαδικτυακό «αστείο» γίνεται αμέσως επιβλαβές όταν συνυπάρχουν τρεις (3) παράγοντες:

Ανισορροπία ισχύος: Μια ομάδα στοχοποιεί ένα άτομο.

Έλλειψη συγκατάθεσης: Κάποιος δημιουργεί ή κοινοποιεί περιεχόμενο για έναν/μία συμμαθητή/-ριά του χωρίς τη ρητή άδειά του/της.

Επανάληψη και έκταση: Οι αναρτήσεις στο διαδίκτυο δεν εξαφανίζονται. Κάθε προβολή, κοινοποίηση ή εμποji γέλιου επαναλαμβάνει και εντείνει τη βλάβη.

- Πριν ζητήσετε από τους/τις μαθητές/-τριες να αναλύσουν τους χαρακτήρες, διατυπώστε με σαφήνεια τους ακόλουθους κανόνες:
 - «Καθώς αναλύουμε αυτή την ιστορία, ο κανόνας της ανωνυμίας είναι απόλυτος: δεν αναφέρουμε **πραγματικά ονόματα** συμμαθητών/-τριών, ενεργούς λογαριασμούς στα social media ή προσωπικές συγκρούσεις που έχουν συμβεί στο σχολείο. Αναλύουμε μόνο τους φανταστικούς χαρακτήρες που βλέπουμε στην οθόνη.»
 - «Όλοι και όλες έχετε το **δικαίωμα να μην απαντήσετε**. Αν κάποια διαδραστική δραστηριότητα ή ερώτηση σας θυμίζει μια δύσκολη προσωπική εμπειρία ή σας προκαλεί δυσφορία, μπορείτε να επιλέξετε να μην απαντήσετε χωρίς να χρειάζεται να εξηγήσετε τον λόγο.»

Συνεχίστε με την ιστορία.

«Πώς θα νιώθατε αν μια προσωπική σας δημιουργία γινόταν αντικείμενο κοροϊδίας;»

- Όταν εμφανιστεί αυτό το πλαίσιο, διακόψτε ξανά την εξέλιξη του σεναρίου. Πριν ακούσετε τις απαντήσεις, θυμίστε στην τάξη το εισαγωγικό κείμενο:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- «Θυμηθείτε τι διαβάσαμε στην αρχή: όλα ξεκίνησαν ως αστείο σε μια ομαδική συνομιλία. Τώρα, καλείστε να σκεφτείτε τη στιγμή κατά την οποία αυτό το αστείο στοχοποιεί κάτι που αποτελεί μέρος της προσωπικής σας ταυτότητας.»
- Βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες ηλικίας 12–16 ετών να κατανοήσουν την ιδιαίτερη ευαλωτότητα που αισθάνεται κάποιος όταν εκθέτει ένα καλλιτεχνικό ή δημιουργικό έργο του.
- Εξηγήστε ότι, όταν ένας χαρακτήρας όπως ο Αντρέι μοιράζεται ένα πρωτότυπο σχέδιό του, δείχνει προσωπική εμπιστοσύνη προς την ομάδα.
- Η μετατροπή της δημιουργίας του σε προσβλητικό meme χωρίς τη συγκατάθεσή του δεν είναι απλώς μια συνηθισμένη διαφωνία μεταξύ συμμαθητών/-τριών. Αποτελεί παραβίαση των προσωπικών του ορίων και τον εκθέτει δημόσια στην ομάδα.
- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να ανοίξουν τα ημερολόγια αναστοχασμού τους. Δώστε τους 60 δευτερόλεπτα για να καταγράψουν λέξεις που περιγράφουν πώς θα ένιωθαν. Ενθαρρύνετε τους/τες να μην περιοριστούν σε απλές λέξεις, όπως «λυπημένος» ή «θυμωμένος», και να χρησιμοποιήσουν όρους κατάλληλους για την ηλικία τους, όπως: «εκτεθειμένος, προσβεβλημένος, υποτιμημένος, προδομένος και κοινωνικά παγιδευμένος».
- Μόλις οι μαθητές/-τριες καταγράψουν τα συναισθήματά τους, εξηγήστε ότι ο προσωπικός πόνος εντείνεται όταν το παθητικό ψηφιακό κοινό συμμετέχει στέλνοντας emoji γέλιου. Κάντε κλικ στο κουμπί «**Συνέχεια**» για να παρατηρήσετε πώς αντιδρούν τα υπόλοιπα μέλη της ομαδικής συνομιλίας μετά την κοινοποίηση του meme.
- «Ποιες ενδείξεις μπορεί να δείχνουν ότι κάποιος έχει πληγωθεί συναισθηματικά από τον διαδικτυακό εκφοβισμό;» Όταν εμφανιστεί αυτή η ερώτηση, **διακόψτε την εξέλιξη του σεναρίου**. Απευθυνθείτε άμεσα στους/στις μαθητές/-τριες και επισημάνετε τη βασική διαφορά ανάμεσα στον σωματικό και τον διαδικτυακό εκφοβισμό:

«Στα σενάρια σωματικού εκφοβισμού, μπορούμε εύκολα να δούμε τον αντίκτυπο:

κάποιος κλαίει, κρύβεται ή δεν μπορεί να απομακρυνθεί, επειδή οι άλλοι τού κλείνουν



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

τον δρόμο. Στο διαδίκτυο, όμως, η επιθετική συμπεριφορά ακολουθεί το άτομο ακόμη και στο δωμάτιό του πίσω από κλειστές πόρτες. Επειδή δεν βλέπουμε το πρόσωπό του μέσα από την οθόνη, πρέπει να παρατηρούμε πολύ πιο προσεκτικά τη συμπεριφορά του για να καταλάβουμε ότι υποφέρει.»

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να αναζητήσουν ενδείξεις σε διαφορετικά περιβάλλοντα και να συνδέσουν όσα συμβαίνουν στην ψηφιακή συνομιλία με τις αλλαγές που εμφανίζονται στην καθημερινή ζωή του ατόμου:
 - Ενδείξεις στην ψηφιακή συμπεριφορά: Ένα άτομο σταματά ξαφνικά να συμμετέχει σε μια ιδιαίτερα ενεργή ομαδική συνομιλία, διαγράφει τη φωτογραφία προφίλ του, αποχωρεί από κοινόχρηστους διακομιστές ή κλείνει απότομα τις συσκευές του.
 - Ενδείξεις στη σχολική και κοινωνική ζωή: Μειώνεται ξαφνικά η συμμετοχή του στο μάθημα, κάθεται μόνο του στα διαλείμματα, δείχνει έντονη ανησυχία κάθε φορά που ακούγεται ειδοποίηση στο κινητό του ή χάνει το ενδιαφέρον του για τη μαθησιακή διαδικασία.
 - Συναισθηματικές ενδείξεις: Γίνεται περισσότερο ευερέθιστο, αντιδρά αμυντικά όταν το ρωτούν για το κινητό του ή απομονώνεται κοινωνικά και δείχνει βαθιά ταπεινωμένο.

Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να αφιερώσουν 2 λεπτά για να καταγράψουν αυτές τις αλλαγές συμπεριφοράς στα ημερολόγια αναστοχασμού τους. Αξιοποιήστε την άσκηση για να αμφισβητήσετε την εσφαλμένη αντίληψη ότι οι διαδικτυακές πράξεις δεν προκαλούν «πραγματικό» πόνο:

«Όταν κάποιος ισχυρίζεται ότι ένα meme είναι “απλώς ένα πείραγμα”, παρατηρήστε την πραγματική συμπεριφορά του ατόμου που στοχοποιείται. Αν απομονωθεί, σταματήσει να μοιράζεται τη δουλειά του ή πάψει να συμμετέχει στη συνομιλία, ο αντίκτυπος είναι σοβαρός. Η σιωπή σε μια συνομιλία δεν σημαίνει συμφωνία ή αδιαφορία. Συχνά δείχνει ότι το άτομο νιώθει ψυχικά πιεσμένο και απομονωμένο».



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Πριν ακούσετε τις απαντήσεις των μαθητών/-τριών, επαναλάβετε με σαφήνεια τους βασικούς κανόνες ασφάλειας:

«Καθώς μοιράζετε τις ενδείξεις που έχετε παρατηρήσει, θυμηθείτε τον αυστηρό κανόνα που έχουμε θέσει: δεν αναφέρουμε προσωπικούς λογαριασμούς, πραγματικές ομαδικές συνομιλίες της τάξης ή αληθινά ονόματα. Εστιάζουμε αποκλειστικά στις γενικές ενδείξεις συμπεριφοράς που πρέπει να προσέχουμε, ώστε να προστατεύουμε ο/η ένας/μία τον/την άλλον/-λη.»
- Συνοψίστε στον πίνακα τις ενδείξεις που κατέγραψαν οι μαθητές/-τριες. Τονίστε ότι η αναγνώριση αυτών των αλλαγών είναι το πρώτο βήμα για να παρέμβουν ως ενεργοί/-γές υπερασπιστές/-στριες. Κάντε κλικ στο κουμπί «Συνέχεια» και διερευνήστε μαζί με τους/τις μαθητές/-τριες ασφαλείς τρόπους υποστήριξης ενός συνομηλίκου που παρουσιάζει αυτές τις συναισθηματικές ενδείξεις.
- «Η Κάμι δεν είναι σίγουρη πώς να παρέμβει.» Όταν εμφανιστεί αυτό το πλαίσιο, **διακόψτε την εξέλιξη του σεναρίου**. Μην κάνετε κλικ στο κουμπί «Συνέχεια». Αναγνωρίστε το ρεαλιστικό κοινωνικό άγχος που κρύβεται πίσω από τον δισταγμό της:

«Κοιτάζτε την έκφραση της Κάμι και την οθόνη του κινητού της. Δεν δημιούργησε εκείνη το meme ούτε συμμετέχει στα γέλια, αλλά έχει βρεθεί σε δύσκολη θέση. Νιώθει άβολα, επειδή καταλαβαίνει ότι η κατάσταση έχει ξεφύγει. Ας συζητήσουμε γιατί μπορεί να είναι τόσο τρομακτικό για μια παρατηρήτρια να παρέμβει σε ένα περιστατικό διαδικτυακού εκφοβισμού».
- Αξιοποιήστε αυτή την ερώτηση για να συζητήσετε την πίεση από συνομήλικα άτομα και τον φόβο απώλειας της κοινωνικής αποδοχής στις ηλικίες 12–16 ετών.
- Ρωτήστε τους/τις μαθητές/-τριες: *«Τι φοβάται η Κάμι ότι θα συμβεί αν γράψει “σταματήστε” στην ομαδική συνομιλία;»*
 - Φοβάται ότι θα γίνει ο επόμενος στόχος των κοροϊδιών του Ραντού και της Ιωάννας.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Φοβάται ότι θα απομονωθεί ή θα αποκλειστεί από τον βασικό κοινωνικό της κύκλο.
- Πιστεύει ότι «θα μιλήσει κάποιος άλλος, επομένως δεν χρειάζεται να το κάνω εγώ» (Διάχυση της Ευθύνης). Καταγράψτε τις απαντήσεις στον πίνακα και εντοπίστε τους βασικούς κοινωνικούς φόβους.
- Βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες να κατανοήσουν ότι η παρέμβαση δεν απαιτεί δημόσια αντιπαράθεση. Παρουσιάστε τρεις διαφορετικούς πρακτικούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να αντιδράσει η Κάμι ξεκινώντας από την προσωπική υποστήριξη και φτάνοντας στην επίσημη αναφορά του περιστατικού:

Επιλογή Α: Ιδιωτικό μήνυμα υποστήριξης (Χαμηλός κίνδυνος – Υψηλός αντίκτυπος) Ζητήστε από την Κάμι να ελαχιστοποιήσει το παράθυρο της ομαδικής συνομιλίας και να στείλει ένα προσωπικό μήνυμα στον Αντρέι: «Γεια σου, Αντρέι. Είδα τι δημοσίευσαν στην ομαδική συνομιλία. Δεν είναι καθόλου αστείο και, ειλικρινά, θεωρώ πολύ ωραία τη ζωγραφιά σου. Μην τους ακούς.» Εξηγήστε ότι η προσωπική υποστήριξη μειώνει την απομόνωση του ατόμου που στοχοποιείται και περιορίζει τον πόνο της δημόσιας ταπείνωσης χωρίς να αυξάνει τον κίνδυνο να γίνει στόχος και το άτομο που προσφέρει την υποστήριξη.

Επιλογή Β: Αλλαγή της πορείας της ομαδικής συνομιλίας (Μέτριος κίνδυνος – Σαφής παρέμβαση) Ζητήστε από την Κάμι να γράψει στην ενεργή συνομιλία ένα ουδέτερο μήνυμα που θέτει όρια και διακόπτει τη δυναμική του περιστατικού. Για παράδειγμα: «Παιδιά, αυτό δεν είναι πια αστείο. Ας το σταματήσουμε και ας αλλάξουμε θέμα.» Εξηγήστε ότι μια ήρεμη παρέμβαση, χωρίς επικρίσεις, μπορεί να δώσει θάρρος και σε άλλους διστακτικούς/-κές παρατηρητές/-τριες να σταματήσουν να στέλνουν emoji γέλιου.

Επιλογή Γ: Διατήρηση αποδεικτικών στοιχείων και αναζήτηση βοήθειας από ενήλικα (Θεσμική παρέμβαση) Αν η κατάσταση στην ομαδική συνομιλία



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

συνεχίσει να επιδεινώνεται, ζητήστε από την Κάμι να τραβήξει αμέσως στιγμιότυπα οθόνης (screenshots), ώστε να διατηρήσει τα ψηφιακά αποδεικτικά στοιχεία. Τονίστε ότι πρέπει να τα δείξει απευθείας σε έναν/μία εκπαιδευτικό, σχολικό/-κή σύμβουλο ή γονέα που εμπιστεύεται. Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι το να ζητά κάποιος τη βοήθεια ενός/μιας ενήλικα για να προστατεύσει έναν/μία συμμαθητή/-ριά του αποτελεί ένδειξη συλλογικής ευθύνης και όχι «κάρφωμα».

- Μόλις η τάξη διατυπώσει και καταγράψει στον πίνακα αυτές τις πρακτικές επιλογές, ζητήστε από έναν/μία μαθητή/-τρια να κάνει κλικ στο κουμπί «**Συνέχεια**».
- Όταν εμφανιστεί η διαφάνεια «Συζήτηση», η οποία μοιάζει με σελίδα από σημειωματάριο, διακόψτε την εξέλιξη του σεναρίου. Βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες να περάσουν από την ψηφιακή προσομοίωση στη συζήτηση λέγοντας το εξής: «Είδαμε πώς το δημιουργικό έργο του Αντρέι χρησιμοποιήθηκε εναντίον του και μετατράπηκε σε meme. Τώρα, θα αφήσουμε πίσω μας την ομαδική συνομιλία. Θα συζητήσουμε αυτές τις ερωτήσεις και θα σκεφτούμε πώς μπορούμε να κάνουμε τον ψηφιακό χώρο της τάξης μας πιο ασφαλή.»
- Πριν απαντήσετε στις ερωτήσεις, επαναλάβετε με σαφήνεια τους κανόνες ασφάλειας: «Κατά τη διάρκεια αυτής της συζήτησης, εξακολουθούν να ισχύουν οι βασικοί μας κανόνες: δεν αναφέρουμε πραγματικές ομαδικές συνομιλίες ή αληθινά ονόματα και δεν βγάζουμε τα κινητά μας τηλέφωνα. Συζητάμε τον τρόπο με τον οποίο εκδηλώνονται οι συμπεριφορές στο διαδίκτυο.»
- Εξετάστε διαδοχικά τις ερωτήσεις που εμφανίζονται στην οθόνη και δώστε στους/στις μαθητές/-τριες χρόνο να διατυπώσουν τις απαντήσεις τους:
 1. «Πότε ένα αστείο ή ένα πείραγμα γίνεται διαδικτυακός εκφοβισμός;»
 2. «Ποιους ρόλους ανέλαβαν τα άτομα που συμμετείχαν στη συνομιλία (π.χ. θύτης, υποστηρικτές/-κτριες του/της θύτη, υπερασπιστές/-στριες, παθητικοί/-κές παρατηρητές/-τριες);»



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Αξιοποιήστε το μοντέλο ηθικής αποδέσμευσης του Άλμπερτ Μπαντούρα (Albert Bandura). Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες: «Ένα διαδικτυακό αστείο παύει να είναι αστείο από τη στιγμή που το άτομο που στοχοποιείται θέλει να σταματήσει. Αν αντιδράσετε σε μια επιβλαβή ανάρτηση με ένα emoji γέλιου, δεν είστε πλέον παθητικός/-κή παρατηρητής/-τρια, καθώς με την αντίδρασή σας ενθαρρύνετε τη συμπεριφορά του/της θύτη.»
 3. «Πώς μπορεί να νιώθει το άτομο που στοχοποιείται κατά τη διάρκεια και μετά το περιστατικό; Τι μπορεί να φοβούνται οι παρατηρητές/-τριες;»
 4. «Με ποιους ασφαλείς και ρεαλιστικούς τρόπους μπορεί να παρέμβει ένας/μία ενεργός/-γή υπερασπιστής/-στρια σε μια ομαδική συνομιλία;»
- Συνδέστε τη συζήτηση με τα αποτελέσματα του παιχνιδιού ρόλων. Επισημάνετε ότι ο διαδικτυακός εκφοβισμός δεν σταματά στην πύλη του σχολείου, αλλά ακολουθεί το άτομο που στοχοποιείται ακόμη και μέσα στο σπίτι του. Αναγνωρίστε τον φόβο των παρατηρητών/-τριών μήπως αποκλειστούν κοινωνικά. Τονίστε, ωστόσο, ότι ένα σύντομο προσωπικό μήνυμα συμπαράστασης αποτελεί μια ασφαλή ενέργεια που μειώνει αμέσως την απομόνωση του ατόμου.
 5. «Τι πρέπει να διατηρήσετε ως αποδεικτικό στοιχείο και σε ποιον μπορείτε να αναφέρετε το περιστατικό στο σχολείο και στο σπίτι;»
- Αποτυπώστε με σαφήνεια στον πίνακα τα στάδια αναφοράς του περιστατικού. Δώστε στους/στις μαθητές/-τριες τις ακόλουθες οδηγίες: Μην διαγράψετε τη συνομιλία από πανικό και μην αρχίσετε να ανταλλάσσετε επιθετικά μηνύματα με τον/την θύτη. Τραβήξτε αμέσως στιγμιότυπα οθόνης, ώστε να διατηρήσετε τα ψηφιακά αποδεικτικά στοιχεία, και δείξτε τα σε έναν/μία εκπαιδευτικό, γονέα ή σχολικό/-κή σύμβουλο που εμπιστεύεστε.»
- Καθώς οι μαθητές/-τριες μοιράζονται τις απαντήσεις τους, γράψτε στον πίνακα τα βασικά συμπεράσματά τους. Ενημερώστε τους ότι αυτά τα σημεία θα αποτελέσουν τη βάση της τελικής δραστηριότητας: τη σύνταξη, μέσω Canva, τριών ή τεσσάρων



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



KMO



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

δεσμευτικών κανόνων για τον κώδικα σεβασμού στις ψηφιακές επικοινωνίες της τάξης.

2η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Συνδιαμόρφωση και ανάρτηση του κώδικα συμπεριφοράς στις ομαδικές συνομιλίες της τάξης

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να σχηματίσουν μεγαλύτερες ομάδες των 6 ατόμων. Μοιράστε σε κάθε ομάδα ένα μεγάλο φύλλο χαρτονιού.
- Αναθέστε σε κάθε ομάδα να συντάξει έναν επίσημο **«Κώδικα συμπεριφοράς στις ομαδικές συνομιλίες της τάξης»**. Ο Κώδικας πρέπει να περιλαμβάνει τρεις σαφείς και απαράβατους πρακτικούς κανόνες που θα ισχύουν σε όλες τις ενεργές ομαδικές συνομιλίες των μαθητών/-τριών.
- Βεβαιωθείτε ότι ο Κώδικας περιλαμβάνει υποχρεωτικά τα ακόλουθα στοιχεία: (1) Απαγορεύεται αυστηρά η κοινοποίηση φωτογραφιών ή άλλων εικόνων συμμαθητών/-τριών και εκπαιδευτικών χωρίς τη συγκατάθεσή τους. (2) Κάθε δυσφημιστικό ή προσβλητικό περιεχόμενο πρέπει να διαγράφεται αμέσως. (3) Αν στοχοποιηθεί κάποιος/-ποια συμμαθητής/-τρια, όλα τα μέλη πρέπει να σταματούν αμέσως την αποστολή μηνυμάτων στην ομαδική συνομιλία.
- Συντονίστε μια ανοιχτή συζήτηση με όλη την τάξη χρησιμοποιώντας τις παρακάτω ερωτήσεις:
 1. *«Γιατί η μονιμότητα μιας ψηφιακής ανάρτησης μπορεί να προκαλέσει στο άτομο που στοχοποιείται άγχος μεγάλης διάρκειας σε αντίθεση με ένα προφορικό σχόλιο που είναι παροδικό;»*
 2. *«Πώς μπορούν φαινομενικά παθητικές διαδικτυακές ενέργειες, όπως η προβολή μιας ανάρτησης ή η προσθήκη ενός emoji γέλιου, να μετατρέψουν κάποιον από παθητικό παρατηρητή σε υποστηρικτή της εκφοβιστικής συμπεριφοράς;»*



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

3. «Ποιοι συγκεκριμένοι νομικοί και θεσμικοί κανόνες προστατεύουν τους/τις μαθητές/-τριες από την κοινοποίηση εικόνων τους χωρίς τη συγκατάθεσή τους στις σχολικές ομάδες;»

- Ζητήστε από κάθε ομάδα να διαβάσει στην τάξη τον Κώδικα που συνέταξε. Επιλέξτε με δημοκρατική ψηφοφορία τους καλύτερους κανόνες από κάθε αφίσα και συνδυάστε τους σε έναν ενιαίο τελικό Κώδικα.
- Ζητήστε από όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες να υπογράψουν στο κάτω μέρος της αφίσας. Φωτογραφίστε τον τελικό Κώδικα και ζητήστε από τους/τις διαχειριστές/-στριες των ομαδικών συνομιλιών της τάξης να αναρτήσουν και να καρφитώσουν την εικόνα στην κορυφή όλων των ενεργών ομάδων επικοινωνίας των μαθητών/-τριών.

ΣΕΝΑΡΙΟ 6ο: «Όταν τα Λόγια στο Διαδίκτυο Πληγώνουν: Η Ιστορία της Άρι» (Πλαίσιο Üsküdar MEM)

- **Ομάδα-Στόχος:** Ηλικίες 13–16 ετών (Γυμνάσιο έως Λύκειο)
- **Θέματα:** Εκφοβισμός λόγω αναπηρίας, διακρίσεις λόγω αναπηρίας, διαδικτυακός εκφοβισμός, φαινόμενο άρσης των αναστολών στο διαδίκτυο

1η διδακτική ώρα (40 λεπτά):

- Προβάλετε στην κεντρική οθόνη μια σειρά από σκληρά, ανώνυμα σχόλια που έχουν αναρτηθεί στο διαδίκτυο. Εξηγήστε το **φαινόμενο άρσης των αναστολών στο διαδίκτυο**: η απουσία βλεμματικής επαφής, του τόνου της φωνής και της άμεσης αντίδρασης του άλλου μπορεί να κάνει τους/τις χρήστες/-στριες να συμπεριφέρονται χωρίς τους ηθικούς περιορισμούς που θα είχαν σε μια δια ζώσης επικοινωνία.
- Ορίστε την έννοια των **διακρίσεων λόγω αναπηρίας**: πρόκειται για τη συστηματική διάκριση ή περιθωριοποίηση ατόμων με σωματικές ή νοητικές αναπηρίες. Εξηγήστε ότι, όταν οι διακρίσεις λόγω αναπηρίας συνδυάζονται με τον διαδικτυακό εκφοβισμό, δημιουργούν ένα εξαιρετικά απομονωτικό περιβάλλον για έναν/μία ευάλωτο/-η μαθητή/-τρια.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Ανοίξτε το σενάριο στην πλατφόρμα. Προβάλετε την ιστορία της Άρι, μιας μαθήτριας με σωματική αναπηρία που αναρτά ένα πρωτότυπο ψηφιακό έργο τέχνης σε ένα σχολικό φόρουμ.
- Διαβάστε το κείμενο στη δεξιά σελίδα καθαρά και με σταθερό, σοβαρό τόνο:
- «Ένα μήνυμα, ένα σχόλιο, ένα *metem...* μπορούν πραγματικά να πληγώσουν κάποιον; Σε αυτό το σενάριο, θα εξερευνήσετε πώς οι πράξεις μας στο διαδίκτυο επηρεάζουν τη ζωή των άλλων. Ποιον ρόλο θα επιλέξετε;
- Αμέσως μετά, διαβάστε το ακόλουθο κείμενο, ώστε οι μαθητές/-τριες να εξετάσουν κριτικά τη διάχυση της ευθύνης στο διαδίκτυο:
- «Προσέξτε την τελευταία ερώτηση: “Ποιον ρόλο θα επιλέξετε;”. Σε μια ψηφιακή ομαδική συνομιλία δεν είστε ποτέ πραγματικά αόρατοι/-τες. Αν δείτε μια ανάρτηση που κοροϊδεύει έναν/μία συμμαθητή/-ριά σας και αντιδράσετε με ένα emoji γέλιου, έχετε επιλέξει έναν ρόλο. Αν την προωθήσετε σε μια άλλη ομάδα, έχετε επίσης επιλέξει έναν ρόλο. Ακόμη και αν παραμείνετε εντελώς σιωπηλοί/-λές και απλώς παρακολουθείτε επειδή φοβάστε ότι μπορεί να γίνετε ο επόμενος στόχος, πάλι έχετε επιλέξει έναν ρόλο. Σήμερα, θα εξετάσουμε πώς μπορούμε να επιλέξουμε έναν ρόλο που προστατεύει τους άλλους.»
- Αφήστε να περάσουν **10 δευτερόλεπτα απόλυτης σιωπής**, ώστε οι μαθητές/-τριες να σκεφτούν τη σημασία της ερώτησης. Στη συνέχεια, κάντε κλικ στο κουμπί «Έναρξη» για να ανοίξετε τη διαδραστική ιστορία.
- Στρέψτε την προσοχή των μαθητών/-τριών στο χαμόγελο της Άρι και στην ψηφιακή ζωγραφική της με τους δράκους. Ρωτήστε την τάξη: « Χρειάζεται θάρρος για να μοιραστεί κανείς κάτι που δημιούργησε. Όταν η Άρι πατά “Αποστολή” για να δείξει τη ζωγραφική της στους/στις συμμαθητές/-τριές του, τι ελπίζει ή περιμένει από εκείνους/-νες;» Γράψτε στον πίνακα τις βασικές απαντήσεις, όπως ενθάρρυνση, σχόλια και επικοινωνία με τους άλλους. Κάντε κλικ στο κουμπί «Επόμενο» για να δείτε πώς αλλάζει η δυναμική της συνομιλίας.
- Δείξτε τα emoji γέλιου στην οθόνη και ρωτήστε το εξής:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- «Οι μαθητές/-τριες που στέλνουν αυτά τα εμοji μπορεί να πουν: “Δεν έγραψα εγώ το σχόλιο, απλώς αντέδρασα!”. Είναι αμέτοχοι/-χες παρατηρητές/-τριες ή βοήθησαν τον Τζόρνταν να εκφοβίσει την Άρι;» Εξηγήστε ότι η αποστολή ενός εμοji γέλιου επιδοκιμάζει τη συμπεριφορά του/της θύτη και εντείνει την ταπείνωση του ατόμου που στοχοποιείται.
- Όταν η οθόνη γίνει ασπρόμαυρη, διαβάστε την ερώτηση που εμφανίζεται:
«Γιατί είναι σημαντικό να σεβόμαστε τη δημιουργικότητα και την προσπάθεια των άλλων στο διαδίκτυο;»
- Δώστε στους/στις μαθητές/-τριες 60 δευτερόλεπτα σιωπής για να σκεφτούν την ερώτηση ή να γράψουν δύο ή τρεις λέξεις-κλειδιά στα ημερολόγια αναστοχασμού τους. Προτού ακούσετε τις απαντήσεις, υπενθυμίστε με σαφήνεια τους βασικούς κανόνες:
«Καθώς συζητάμε πώς μπορούμε να προστατεύουμε τους/τις συμμαθητές/-τριές μας από τέτοιες συμπεριφορές, μην ξεχνάτε τον βασικό μας κανόνα: δεν αναφέρουμε προσωπικούς λογαριασμούς, πραγματικές διαφωνίες που έχουν συμβεί στην τάξη ή αληθινά ονόματα. Εστιάζουμε στις γενικές αρχές του σεβασμού στο διαδίκτυο.»
- Σημειώστε τις σκέψεις των μαθητών/-τριών στον πίνακα. Υπενθυμίστε τους ότι οι απαντήσεις τους θα αξιοποιηθούν άμεσα στον **«Κώδικα σεβασμού στις ψηφιακές επικοινωνίες της τάξης»**, τον οποίο θα σχεδιάσουν στο Canva στο τέλος της ενότητας.
- Αφού οι μαθητές/-τριες κατανοήσουν τις βασικές έννοιες της ενσυναίσθησης και του σεβασμού των ορίων στο διαδίκτυο, κάντε κλικ στο κουμπί **«Συνέχεια»**. Έπειτα, εξετάστε πώς μπορούν οι παρατηρητές/-τριες να παρέμβουν ενεργά για να υποστηρίξουν τον Άρι.
- Εξηγήστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι όταν ένα στιγμιότυπο οθόνης αναρτηθεί σε μια δημόσια σελίδα, αποκόπτεται από το αρχικό του πλαίσιο. Το άτομο που στοχοποιείται



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Tîcleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

χάνει κάθε έλεγχο του τρόπου με τον οποίο παρουσιάζεται η ιστορία του, ενώ το κοινό αυξάνεται με μεγάλη ταχύτητα. Κάντε κλικ στο κουμπί «Επόμενο».

- Συγκρίνετε αυτή την εικόνα με την πρώτη σκηνή του Άρι. Ρωτήστε τους/τις μαθητές/-τριες:

«Κοιτάζτε τη στάση του σώματος και τα μάτια της Άρι, καθώς και την κίνησή της να κλείσει το κινητό. Μπορεί το κλείσιμο του κινητού να την ανακουφίσει, όταν γνωρίζει ότι η ανάρτηση παραμένει ορατή σε μια δημόσια σχολική σελίδα;»

«Ακόμη και αν κλείσει την οθόνη της, σημαίνει ότι τελείωσε ο εκφοβισμός;»

- Εξηγήστε ότι το κλείσιμο μιας συσκευής δεν προσφέρει ανακούφιση, όταν ο/η μαθητής/-τρια γνωρίζει ότι οι συμμαθητές/-τριές του/της συνεχίζουν να κάνουν «like», να κοινοποιούν ή να χλευάζουν στοιχεία της ταυτότητάς του/της στο διαδίκτυο. Κάντε κλικ στο κουμπί «Επόμενο».
- Όταν η οθόνη γίνει ασπρόμαυρη, διαβάστε την ερώτηση που εμφανίζεται στο κεντρικό μπλε πλαίσιο:
«Πότε ένα αστείο στο διαδίκτυο γίνεται διαδικτυακός εκφοβισμός;»
- Χωρίστε τον πίνακα της τάξης σας σε δύο στήλες. Στη μία γράψτε «Αθώο πείραγμα» και στην άλλη «Διαδικτυακός εκφοβισμός». Ζητήστε από την τάξη να προσδιορίσει πού βρίσκεται το όριο μεταξύ τους. Βοηθήστε τους/τις μαθητές/-τριες να κατανοήσουν ότι ένα αστείο μετατρέπεται σε διαδικτυακό εκφοβισμό όταν: (α) στοχοποιεί ένα χαρακτηριστικό που δεν μπορεί να αλλάξει το άτομο, όπως μια αναπηρία, (β) υπάρχει ανισορροπία ισχύος, (γ) η στοχοποίηση επαναλαμβάνεται ή προκαλεί σκόπιμα συναισθηματικό πόνο.
- Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι τα συγκεκριμένα όρια που θα προσδιορίσουν κατά τη συζήτηση θα αποτελέσουν τη βάση για την αφίσα του «Κώδικα σεβασμού στις ψηφιακές επικοινωνίες της τάξης», τον οποίο θα δημιουργήσουν στο τέλος της ενότητας. Κάντε κλικ στο κουμπί «Συνέχεια» για να εξετάσετε τις επιλογές αποκαταστατικής αντιμετώπισης.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Όταν η οθόνη γίνει ασπρόμαυρη, διαβάστε την ερώτηση που εμφανίζεται στο κεντρικό μπλε πλαίσιο: *«Γιατί είναι σημαντικό να μιλήσετε σε έναν/μία ενήλικα που εμπιστεύεστε;»*
- Ζητήστε από την τάξη να προσδιορίσει ποιος/ποια μπορεί να είναι ένας/μία «έμπιστος/-στη ενήλικας» στο σχολικό περιβάλλον, όπως ο/η σχολικός/-κή σύμβουλος, ο/η υπεύθυνος/-νη εκπαιδευτικός της τάξης ή ένα μέλος της διεύθυνσης. Κατόπιν, θέστε τα ακόλουθα ερωτήματα: *«Γιατί οι μαθητές/-τριες συχνά διστάζουν να μιλήσουν σε έναν/μία ενήλικα όταν συμβαίνει ένα περιστατικό διαδικτυακού εκφοβισμού; Τι φοβούνται και παραμένουν σιωπηλοί/-λές; Πώς μπορεί η παρέμβαση ενός/μιας συμβούλου ή εκπαιδευτικού να περιορίσει τη δύναμη που αισθάνεται ότι έχει ο/η θύτης;»*
- Παρέμβετε αμέσως αν οι μαθητές/-τριες επιχειρήσουν να αναφέρουν πραγματικά περιστατικά του σχολείου ή να επικρίνουν συγκεκριμένους/-νες εκπαιδευτικούς αναφέροντας τα ονόματά τους. Διατηρήστε τη συζήτηση σε αναλυτικό επίπεδο και εστιάστε στον τρόπο αντιμετώπισης τέτοιων περιστατικών.
- Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες να καταγράψουν αυτές τις συγκεκριμένες στρατηγικές παρέμβασης. Θα αποτελέσουν το περιεχόμενο της ενότητας **«Μηχανισμοί αναφοράς και υποστήριξης»** της τελικής συνεργατικής αφίσας με τίτλο **«Κώδικας σεβασμού στις ψηφιακές επικοινωνίες της τάξης»** που θα δημιουργήσουν στο Canva. Κάντε κλικ στο κουμπί **«Συνέχεια»** για να προχωρήσετε στις επιλογές επίλυσης του περιστατικού.
- Εξηγήστε ότι η αναφορά ενός περιστατικού σε έναν/μία αρμόδιο/-α επαγγελματία δεν έχει ως στόχο την τιμωρία ενός ανθρώπου. Σκοπός της είναι να αποκατασταθεί η ισορροπία, να διασφαλιστεί η ψυχολογική ασφάλεια και να σταματήσουν οι συστηματικές διακρίσεις λόγω αναπηρίας. Ρωτήστε την τάξη το εξής:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

«Πώς αλλάζει η κατάσταση όταν ενημερώνεται ένας ενήλικας; Πώς παύει να αποτελεί πρόβλημα που αντιμετωπίζει μόνο του το άτομο που στοχοποιείται και γίνεται ευθύνη ολόκληρης της σχολικής κοινότητας;»

- Υπενθυμίστε στους/στις μαθητές/-τριες ότι η επίσημη αναφορά επιτρέπει στο σχολείο να εφαρμόσει τις προβλεπόμενες διαδικασίες ψηφιακής ασφάλειας. Παράλληλα, μπορεί να υποστηρίξει τόσο το άτομο που στοχοποιείται όσο και τον/την θύτη μέσα από κατάλληλες διορθωτικές παρεμβάσεις. Κάντε κλικ στο κουμπί «Επόμενο».
- Όταν εμφανιστεί η οθόνη συζήτησης, χωρίστε την τάξη σε μικρές ομάδες συνεργασίας. Αναθέστε σε κάθε ομάδα μία ή δύο από τις ερωτήσεις που εμφανίζονται στην οθόνη και δώστε της 5 λεπτά για να τις συζητήσει:

1η Ομάδα: Πώς ένιωθε η Άρι σε κάθε στάδιο του σεναρίου; (Εστιάστε στην ενσυναίσθηση και στην εξέλιξη των συναισθημάτων της.)

2η Ομάδα: Πώς θα μπορούσαν να ενεργήσουν οι παρατηρητές/-τριες για να υποστηρίξουν την Άρι; (Εστιάστε στις τακτικές των ενεργών υπερασπιστών/-στριών σε αντιδιαστολή με την παθητική ενίσχυση της συμπεριφοράς.)

3η Ομάδα: Τι θα μπορούσε να είχε κάνει διαφορετικά ο Τζόρνταν για να εκφράσει την άποψή του χωρίς να πληγώσει κανέναν; (Εστιάστε στη διαφορά ανάμεσα στην εποικοδομητική ανατροφοδότηση μεταξύ συνομηλίκων και στην κακοποιητική συμπεριφορά λόγω αναπηρίας.)

4η Ομάδα: Γιατί είναι σημαντικό να αναφέρουμε τα περιστατικά διαδικτυακού εκφοβισμού; (Εστιάστε στη διακοπή του κύκλου της ψηφιακής απομόνωσης.)

5η Ομάδα: Πώς μπορούν οι μαθητές/-τριες να κάνουν τους ψηφιακούς χώρους ασφαλέστερους και πιο συμπεριληπτικούς; (Εστιάστε στην προληπτική διαμόρφωση μιας θετικής ψηφιακής κουλτούρας.)

6η Ομάδα: Τι μπορούν να κάνουν οι φίλοι/-λες ή οι συμμαθητές/-τριες για να βοηθήσουν τα άτομα που υφίστανται διαδικτυακό εκφοβισμό; (Εστιάστε στην έμπρακτη υποστήριξη μεταξύ συμμαθητών/-τριών.)



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- Φροντίστε να τηρούνται αυστηρά τα όρια της συζήτησης. Αν οι μαθητές/-τριες αρχίσουν να αναφέρονται σε πραγματικούς/-κές συμμαθητές/-τριες, δείξτε το εικονίδιο με τις ενωμένες πολύχρωμες χάρτινες φιγούρες στην κάτω δεξιά πλευρά της οθόνης:
«Κοιτάξτε στην οθόνη το εικονίδιο με τις ανθρώπινες φιγούρες που κρατιούνται χέρι χέρι. Συμβολίζουν τη συλλογική αλληλεγγύη και όχι τον διαχωρισμό. Διατηρήστε τα σχόλιά σας σε αναλυτικό επίπεδο, εξετάστε τους φανταστικούς χαρακτήρες ως παράδειγμα και μην αναφέρεστε σε συγκεκριμένους/-νες συμμαθητές/-τριες ή ενεργούς λογαριασμούς.»
- Μόλις οι ομάδες παρουσιάσουν προφορικά τα συμπεράσματά τους, ζητήστε από καθεμία να συγκεντρώσει τις βασικές ιδέες, τις στρατηγικές αναφορές και τις οδηγίες που διατύπωσε για τους/τις ενεργούς/-γές υπερασπιστές/-στριες. Στη συνέχεια, κάθε ομάδα θα τις αξιοποιήσει για να δημιουργήσει στο Canva μια ευδιάκριτη και προσεγμένη **αφίσα** με τίτλο **«Κώδικας σεβασμού στις ψηφιακές επικοινωνίες της τάξης»**. Οι ψηφιακοί αυτοί κώδικες συμπεριφοράς θα εξαχθούν και θα κοινοποιηθούν στο ευρύτερο σχολικό δίκτυο. Θα εκτυπωθούν επίσης και θα αναρτηθούν μόνιμα στους τοίχους της τάξης ως έμπρακτη έκφραση της δέσμευσης των μαθητών/-τριών για την ψηφιακή ασφάλεια.

2η διδακτική ώρα (40 λεπτά): Συζήτηση σε εσωτερικό και εξωτερικό κύκλο και πρωτόκολλο ψηφιακού/-κής συμμάχου

- Ζητήστε από τους/τις μαθητές/-τριες να συντάξουν ένα σύντομο μήνυμα παρέμβασης, το οποίο θα μπορούσαν να στείλουν απευθείας στην ενεργή ομαδική συνομιλία, ώστε να διακόψουν τη διάδοση του meme.
- Θέστε τον ακόλουθο κανόνα: *Το μήνυμα δεν πρέπει να είναι επιθετικό ούτε να στρέφεται εναντίον του/της θύτη, καθώς αυτό θα μπορούσε να προκαλέσει ανταλλαγή επιθετικών μηνυμάτων.* Οι μαθητές/-τριες μπορούν να εξασκηθούν χρησιμοποιώντας



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

τις ακόλουθες ενδεικτικές φράσεις: «*Διαγράψτε το αυτό, δεν είναι σωστό*», «*Η Άρι εργάστηκε σκληρά για αυτή τη ζωγραφιά. Σταματήστε να την αλλοιώνετε.*» ή «*Αυτή η ομάδα είναι για ενημερώσεις της τάξης. Κατεβάστε αυτή την ανάρτηση*».

- Τοποθετήστε τέσσερις καρέκλες στο κέντρο της αίθουσας και ζητήστε από την υπόλοιπη τάξη να σχηματίσει έναν μεγάλο κύκλο γύρω τους. Προσκαλέστε τέσσερις μαθητές/-τριες να καθίσουν στις κεντρικές καρέκλες και να συζητήσουν τα ακόλουθα ερωτήματα, ενώ η υπόλοιπη τάξη ακούει:
 1. «*Γιατί ένα προσβλητικό meme που στοχοποιεί τη σωματική αναπηρία ενός/μιας μαθητή/-τριας μπορεί να βλάψει σοβαρά το αίσθημα ασφάλειάς του/της στο σχολείο;*»
 2. «*Γιατί ένας/μία μαθητής/-τρια μπορεί να αισθάνεται λιγότερο υπεύθυνος/-νη για ένα προσβλητικό σχόλιο που γράφει πίσω από μια οθόνη απ' ό,τι για κάτι προσβλητικό που λέει σε κάποιον από κοντά;*»
 3. «*Ποιες συγκεκριμένες ευθύνες έχει ο/η διαχειριστής/-στρια μιας ομαδικής συνομιλίας όταν αναρτάται περιεχόμενο που προωθεί τον αποκλεισμό ή τις διακρίσεις λόγω αναπηρίας;*»

Αν κάποιος/-ποια μαθητής/-τρια από τον εξωτερικό κύκλο θέλει να συμμετάσχει στη συζήτηση, πρέπει να πλησιάσει, να αγγίξει απαλά στον ώμο ένα από τα άτομα που κάθονται στο κέντρο και να ανταλλάξει θέση μαζί του.

- Ζητήστε από όλους/-λες τους/τις μαθητές/-τριες να ανοίξουν τα ψηφιακά τους σημειωματάρια. Καθένας/-μία θα συντάξει ένα προσωπικό «**Πρωτόκολλο ψηφιακού/-κής συμμάχου**», το οποίο θα περιλαμβάνει τρεις κανόνες:
 1. Δεν προωθώ ποτέ ένα προσβλητικό meme που στοχοποιεί έναν/μία συμμαθητή/-τριά μου ούτε τραβάω στιγμιότυπο οθόνης με σκοπό να το κοινοποιήσω.
 2. Στέλνω πάντα ένα προσωπικό μήνυμα υποστήριξης απευθείας στο άτομο που στοχοποιείται (π.χ. «*Είδα την ανάρτηση στην ομαδική συνομιλία. Αυτό που έκαναν ήταν εντελώς απαράδεκτο. Πιστεύω ότι η ζωγραφιά σου είναι καταπληκτική*»).



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticlesti
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

3. Τραβάω στιγμιότυπο οθόνης της παρενόχλησης, στο οποίο φαίνονται η ημερομηνία και η ώρα, και το δείχνω σε έναν/μια ενήλικα που εμπιστεύομαι.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ: ΠΟΡΟΙ ΓΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΥΠΑ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ

ΕΝΟΤΗΤΑ 3: ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΑ ΑΝΑΣΤΟΧΑΣΜΟΥ ΓΙΑ ΜΑΘΗΤΕΣ/-ΤΡΙΕΣ

3.1 Ημερολόγιο αναστοχασμού για το σενάριο (Καταγραφή γνώσεων και συναισθημάτων)

Ομάδα-Στόχος: Ηλικίες 7–16 ετών

Οδηγίες για τους/τις μαθητές/-τριες: Συμπληρώστε ατομικά αυτό το ημερολόγιο αναστοχασμού μετά την ολοκλήρωση της ψηφιακής προσομοίωσης.

ΜΕΡΟΣ 1ο: ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΩΝ

1. **Η Οπτική του χαρακτήρα:** Ποιον χαρακτήρα παρακολουθήσατε στο σενάριο; Πώς ένιωσε όταν η σύγκρουση έφτασε στο αποκορύφωμά της; Χρησιμοποιήστε ακριβείς λέξεις για να περιγράψετε τα συναισθήματά του, π.χ. *απομονωμένος/-νη, ταπεινωμένος/-νη, απαξιωμένος/-νη, προδομένος/-νη ή κοινωνικά εγκλωβισμένος/-νη*.

Η απάντησή μου:

2. **Η επίδραση των παρατηρητών/-τριών:** Πώς επηρέασε τα συναισθήματα του ατόμου που στοχοποιήθηκε η αντίδραση των συμμαθητών/-τριών του που παρακολουθούσαν το περιστατικό; Για παράδειγμα, τα εmoji γέλιου ή η παθητική σιωπή τους ενέτειναν τη βλάβη;

Η απάντησή μου:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

3. **Αυτοαξιολόγηση:** Αν βρισκόσασταν στην ίδια ακριβώς κατάσταση στην πραγματική ζωή, ποια θα ήταν η πρώτη αυθόρμητη συναισθηματική σας αντίδραση;

Η απάντησή μου:

ΜΕΡΟΣ 2ο: ΓΝΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

4. **Το κρίσιμο σημείο:** Εντοπίστε την ακριβή στιγμή στο ψηφιακό παιχνίδι κατά την οποία η επιλογή ενός χαρακτήρα βελτίωσε ή επιδείνωσε σημαντικά την κατάσταση.

Η απάντησή μου:

5. **Κατηγοριοποίηση του περιστατικού:** Με βάση την 1η Ενότητα, το συγκεκριμένο σενάριο παρουσίαζε μια γενική σύγκρουση μεταξύ συνομηλίκων ή συστηματικό εκφοβισμό; Αιτιολογήστε την επιλογή σας χρησιμοποιώντας τα τρία βασικά κριτήρια: **Επανάληψη, Πρόθεση και Ανισορροπία Ισχύος.**

- ☐ Γενική Σύγκρουση (μεμονωμένη διαφωνία, ισότιμη σχέση μεταξύ των εμπλεκομένων)
- ☐ Συστηματικός Εκφοβισμός (επανελημμένη στοχοποίηση, σκόπιμη πρόκληση βλάβης, ανισορροπία ισχύος)

6. **Το ηθικό δίλημμα:** Ποιοι κοινωνικοί φόβοι ή δισταγμοί μπορεί να εμποδίσουν έναν/μία παρατηρητή/-τρια να παρέμβει και να βοηθήσει σε αυτό το σενάριο; Για παράδειγμα, ο φόβος απώλειας της κοινωνικής αποδοχής, η διάχυση της ευθύνης ή ο φόβος ότι θα γίνει ο επόμενος στόχος.

Η απάντησή μου:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

3.2 Η Προσωπική Κάρτα Παρέμβασης

Οδηγίες για τους/τις μαθητές/-τριες: Κόψτε την παρακάτω κάρτα και γράψτε μια συγκεκριμένη φράση παρέμβασης που αισθάνεστε ότι μπορείτε να χρησιμοποιήσετε με ασφάλεια. Φυλάξτε την στην κασετίνα ή στο πορτοφόλι σας ως προσωπική υπενθύμιση.

+-----+ | **ΕΡΓΑΛΕΙΟΘΗΚΗ**
ΕΝΕΡΓΟΥ/-ΓΗΣ ΥΠΕΡΑΣΠΙΣΤΗ/-ΣΤΡΙΑΣ SABE ||| **Τι μπορώ να ΠΩ (Φράση**
άμεσης παρέμβασης): ||

« _____ » ||

(Παραδείγματα: «Σταμάτα, δεν είναι αστείο», «Άφησέ τον/την ήσυχο/-χη».) ||| **Τι μπορώ να**

ΚΑΝΩ (Εμμεση παρέμβαση): || * Στέκομαι δίπλα στον/στη συμμαθητή/-τρια που στοχοποιείται, ώστε να μη νιώθει μόνος/-νη. || * Δημιουργώ με ασφάλεια έναν αντιπερισπασμό για να διακόψω την επιθετική συμπεριφορά. || * Τραβάω στιγμιότυπα οθόνης στα οποία φαίνονται η ημερομηνία και η ώρα και τα δείχνω σε έναν/μία ενήλικα που εμπιστεύομαι. | +-----+

ΕΝΟΤΗΤΑ 4: ΔΙΑΜΟΡΦΩΤΙΚΕΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΙΣ ΕΜΠΕΔΩΣΗΣ

4.1 Κουίζ ανακεφαλαίωσης

Ονοματεπώνυμο μαθητή/-τριας: _____ **Ημερομηνία:** _____

Οδηγίες: Επιλέξτε την ακριβέστερη και καταλληλότερη απάντηση.

1. Πότε ένα απλό αστείο ή ένα αθώο πείραγμα μεταξύ συμμαθητών/-τριών μετατρέπεται σε διαδικτυακό εκφοβισμό;

- ο Α) Όταν το αντιληφθεί ένας/μία εκπαιδευτικός.
- ο Β) Από τη στιγμή που το άτομο που στοχοποιείται θέλει να σταματήσει ή όταν υπάρχει ανισορροπία ισχύος, έλλειψη συγκατάθεσης και ενίσχυση της βλάβης από το κοινό.
- ο Γ) Μόνο όταν περιλαμβάνει ξεκάθαρα υβριστική ή χυδαία γλώσσα.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

2. **Αν αντιδράσετε με ένα emoji γέλιου σε ένα ντροπιαστικό meme ενός/μιας συμμαθητή/-τριας σας, το οποίο δημιουργήθηκε χωρίς τη συγκατάθεσή του/της, ποιον ρόλο αναλαμβάνετε στην ομαδική συνομιλία;**
 - ο Α) Του/Της αμέτοχου/-χης παρατηρητή/-τριας, επειδή δεν δημιουργήσατε εσείς το meme.
 - ο Β) Του/Της υπερασπιστή/-στριας, επειδή διατηρείτε ευχάριστο το κλίμα της συνομιλίας.
 - ο Γ) Του/Της υποστηρικτή/-κτριας του/της θύτη, επειδή επιδοκιμάζετε τη συμπεριφορά του και εντείνετε τη δημόσια ταπείνωση του ατόμου που στοχοποιείται.
3. **Τι είναι το «φαινόμενο άρσης των αναστολών στο διαδίκτυο»;**
 - ο Α) Η ταχύτητα με την οποία μια ψηφιακή φωτογραφία διαδίδεται σε πολλά σχολικά φόρουμ.
 - ο Β) Το φαινόμενο κατά το οποίο η απουσία βλεμματικής επαφής και άμεσης αντίδρασης από τον άλλο κάνει τους/τις χρήστες/-στριες να συμπεριφέρονται χωρίς τους ηθικούς περιορισμούς που θα είχαν κατά τη δια ζώσης επικοινωνία.
 - ο Γ) Οι τεχνικές ρυθμίσεις που χρησιμοποιούνται για τον αποκλεισμό κακόβουλων χρηστών/-στριών στις εφαρμογές κοινωνικής δικτύωσης.
4. **Ποια από τις ακόλουθες επιλογές αποτελεί αποτελεσματική και χαμηλού κινδύνου «έμμεση παρέμβαση» για έναν/μία παρατηρητή/-τρια που βλέπει ένα περιστατικό σωματικού ή λεκτικού αποκλεισμού;**
 - ο Α) Να αντιδράσει με σωματική βία, ώστε να απομακρύνει τον/την θύτη.
 - ο Β) Να απευθυνθεί αμέσως στο δίκτυο προστασίας ενηλίκων του σχολείου, όπως στους/στις εφημερεύοντες/-ουσες εκπαιδευτικούς, τους/τις υπεύθυνους/-νες επιτήρησης ή στον/στη διευθυντή/-ντρια του σχολείου.
 - ο Γ) Να παραμείνει εντελώς ακίνητος/-τη, ώστε να μην τραβήξει την προσοχή.



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (ΕΑΕΑ). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο ΕΑΕΑ μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



kmop



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Απαντήσεις για τους/τις Εκπαιδευτικούς:

1. **B** — Ένα σχόλιο παύει να είναι αστείο όταν προκαλεί δυσφορία, γίνεται χωρίς τη συγκατάθεση του ατόμου που στοχοποιείται και υπάρχει ανισορροπία ισχύος.
2. **Γ** — Τα emoji γέλιου ενισχύουν ενεργά και διευρύνουν τη διαδικτυακή παρενόχληση.
3. **B** — Το φαινόμενο άρσης των αναστολών στο διαδίκτυο εξηγεί γιατί οι μαθητές/-τριες γράφουν στο διαδίκτυο πράγματα που δεν θα έλεγαν ποτέ σε ένα άτομο από κοντά.
4. **B** — Η αξιοποίηση του δικτύου προστασίας ενηλίκων προστατεύει το άτομο που παρεμβαίνει και διασφαλίζει την προστασία του/της μαθητή/-τριας που στοχοποιείται.

ΕΝΟΤΗΤΑ 5: ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΓΙΑ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΗΣ

5.1 Το Πλαίσιο Επικοινωνίας της Καμηλοπάρδαλης (Εργαλείο Συμπεριληπτικής Επικοινωνίας)

Στο πλαίσιο SABE, διακρίνουμε δύο τρόπους επικοινωνίας: Το **τσακάλι** (κατηγορεί άλλα άτομα, τους βάζει «ταμπέλες» και τα αποκλείει.) και την **καμηλοπάρδαλη** (εκφράζει ενσυναίσθηση, εξετάζει τη γενικότερη εικόνα και διατυπώνει με σαφήνεια τις ανάγκες της).

Εργασία: Μετατρέψτε τις ακόλουθες φράσεις αποκλεισμού του «Τσακαλιού» σε φιλικές φράσεις καλωσορίσματος της «Καμηλοπάρδαλης».

Φράση αποκλεισμού του Τσακαλιού	Συμπεριληπτική φράση της Καμηλοπάρδαλης
«Φύγε, έχουμε ήδη συμπληρώσει την ομάδα! Δεν	π.χ. «Έχουμε ήδη αρχίσει το παιχνίδι, αλλά μπορείς να παίζεις αμέσως μετά ή να προσθέσουμε ακόμη έναν/μια παίκτη/-τρια στην ομάδα μας!»



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticlești
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

Φράση αποκλεισμού του Τσακαλιού	Συμπεριληπτική φράση της Καμηλοπάρδαλης
<i>υπάρχει θέση για σένα.»</i>	
<i>«Δεν μπορείς να παίζεις ποδόσφαιρο μαζί μας. Είσαι πολύ αργός/-γή και πάντα μας χαλάς το σκορ.»</i>	Η σειρά σου:
<i>«Αυτό είναι το δικό μας παγκάκι. Πήγαινε να καθίσεις αλλού.»</i>	Η σειρά σου:

5.2 Το Πρωτόκολλο Ψηφιακού Αποτυπώματος (Στρατηγική Αντιμετώπισης του Διαδικτυακού Εκφοβισμού)

Αν στοχοποιηθείτε στο διαδίκτυο ή δείτε έναν/μία συμμαθητή/-τρια σας να υφίσταται παρενόχληση σε μια ομαδική συνομιλία, ακολουθήστε το παρακάτω **πρωτόκολλο τριών βημάτων**:



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.



CENTRO SVILUPPO
CREATIVO
DANILO DOLCI



Międzynarodowa Szkoła Podstawowa
Edukacji Innowacyjnej w Łodzi



Liceul Tehnologic Ticleni
JUDEȚUL GORJ - ROMANIA

- **1ο Βήμα: Μην απαντήσετε και μην διαγράψετε τίποτα από πανικό.** Η ανταλλαγή επιθετικών μηνυμάτων στο διαδίκτυο επιδεινώνει τη σύγκρουση. Μην διαγράψετε αμέσως τη συνομιλία, καθώς αποτελεί σημαντικό αποδεικτικό στοιχείο.
- **2ο Βήμα: Διατηρήστε τα αποδεικτικά στοιχεία.** Τραβήξτε αμέσως **στιγμιότυπα οθόνης** στα οποία φαίνονται τα στοιχεία του λογαριασμού του/της αποστολέα, το συγκεκριμένο κείμενο ή οπτικοακουστικό υλικό, καθώς και η ακριβής ημερομηνία και ώρα αποστολής.
- **3ο Βήμα: Μεταφέρετε την επικοινωνία σε προσωπική συνομιλία.**
Ελαχιστοποιήστε το παράθυρο της δημόσιας ομαδικής συνομιλίας και στείλτε προσωπικό μήνυμα στον/στη συμμαθητή/-τρια που στοχοποιείται. Ενημερώστε τον/την ότι έχει την υποστήριξή σας και ότι θα αναφέρετε μαζί το περιστατικό σε έναν/μία ενήλικα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6: ΕΘΝΙΚΟΣ ΦΟΡΕΑΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ

Οι εκπαιδευτικοί και οι μαθητές/-τριες μπορούν να λάβουν θεσμική υποστήριξη, νομική καθοδήγηση και συμβουλευτική μέσω των ακόλουθων εθνικών δικτύων:

Χώρα-εταίρος DOCX	Εθνική Γραμμή Βοήθειας για Παιδιά (Δωρεάν/Εμπιστευτική)	Επίσημος Ιστότοπος για την Αντιμετώπιση του Εκφοβισμού και την Ασφάλεια στο Διαδίκτυο
Ελλάδα	1056 (Εθνική Γραμμή Βοήθειας για τα Παιδιά-SOS)	www.cyberalert.gr / www.hamogelo.gr



Co-funded by
the European Union

Με τη χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις του/των συντάκτη/-κτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για αυτές.